

**Actualiteiten
levensverzekeren,
banksparen,
eigenwoning & PEB;
2017 e.v.**

Inhoud bundel

Inleiding	5
1. Overige fiscale maatregelen 2017 (TK 34.553)	9
1.1. Vooraf	9
1.2. Codificatie beleidsbesluit vruchtgebruik BLKB2014/342M	9
1.3. Codificatie beleidsbesluit tijdsklemmen BKLB2014/2168M	10
1.4. Termijn vaststelling aanslag na schenking eigen woning	10
1.4. Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017	11
1.4.1. Aan artikel 3.111, lid 3 (Art. I, onderdeel A)	11
1.4.2. Aan artikel 3.119a (Art. I, onderdeel B)	12
1.4.3. In artikel 3.119aa (Art. I, onderdeel C)	13
1.4.4. In artikel 3.119c (Art. I, onderdeel D)	13
1.4.5. In artikel 3.120a (Art. I, onderdeel E)	14
1.4.6. Artikel 10.5 (Art. I, onderdeel N)	15
1.4.7. Artikel 10bis.1 (Art. I, onderdeel O)	16
1.4.8. Artikel 10bis.6 (Art. I, onderdeel P)	17
1.4.9. In artikel 10bis.7, onderdeel b (Art. I, onderdeel Q)	21
1.4.10. In artikel 10bis.11, lid 3 (Art. I, onderdeel R)	21
1.5. Overgangsartikel Wet IB 2001 per 1-1-2017	21
1.6. Wetteksten en toelichting; Invoeringswet Wet IB 2001 per 1-1-2017	22
1.6.1. Aan onderdeel AM (Art. III, onderdeel A)	22
1.6.2. Onderdeel AP (Art. I, onderdeel B)	23
1.7. Wetteksten en toelichting; Successiewet 1956 per 1-1-2017	23
1.7.1. In artikel 33, onderdeel 12° (Art. VII, onderdeel B)	23
1.7.2. Aan artikel 33a (Art. VII, onderdeel C)	23
1.7.3. In artikel 82a, lid 1 (Art. VII, onderdeel E)	24
1.8. Inwerkingtreding (Art. XIX)	24
2. Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen (TK 34.555)	25
2.1. Vooraf	25
2.2. Beleggingsondernemingen ook toegelaten aanbieder voor lijfrenten	25
2.3. Uitfasering pensioen in eigen beheer (PEB)	26
2.4. PEB – afschaffing en gefaciliteerde beëindiging	31
2.4.1. Uitfasering	31
2.4.2. Beëindiging PEB	32
2.4.3. Afkoop	32
2.4.4. Oudedagsverplichting	33
2.4.5. Positie van de partner	34
2.4.6. Overige aspecten	35
2.4.7. Samenvattend	37
2.5. Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017	38

2.5.1. Artikel 1.7 (Art. I, onderdeel A)	38
2.5.2. In artikel 3.124, lid 2 (Art. I, onderdeel G)	39
2.5.3. Artikel 3.126a (Art. I, onderdeel H)	39
2.5.4. In artikel 3.127, lid 6 en 7 (Art. I, onderdeel I)	41
2.5.5. In artikel 3.133, lid 8 (Art. I, onderdeel J)	41
2.5.6. In artikel 5.16, lid 2, onderdeel b en lid 3 (Art. I, onderdeel L)	42
2.5.7. In artikel 5.16a, lid 1, onderdeel b (Art. I, onderdeel M)	42
2.5.8. In artikel 9.2, lid 4 (Art. I, onderdeel Q)	42
2.5.9. Na artikel 10a.17 (Art. I, onderdeel R)	42
2.6. <i>Wetteksten en toelichting; Wet LB 1964 per 1-1-2017</i>	44
2.6.1. Vóór artikel 39 (Art. III, onderdeel R)	44
2.7. <i>Wetteksten en toelichting; Wet LB 1964 per 1-1-2020</i>	56
2.7.1. In artikel 38n (Art. VI, onderdeel A)	56
2.7.2. Artikel 38o (Art. VI, onderdeel B)	56
2.7.3. Artikel 38p (Art. VI, onderdeel C)	56
2.7.4. Artikel 38q (Art. VI, onderdeel D)	56
2.8. <i>Wetteksten en toelichting; Successiewet 1956 per 1-1-2017</i>	57
2.8.1. In artikel 32, lid 4 (Art. IX)	57
2.9. <i>Wetteksten en toelichting; Invorderingswet per 1-1-2017</i>	57
2.9.1. In artikel 19, lid 1, onderdeel c (Art. X, onderdeel A)	57
2.9.2. In artikel 44a, lid 6 (Art. X, onderdeel C)	57
2.10. <i>Wetteksten en toelichting; Invoeringswet Wet IB 2001 per 1-1-2017</i>	58
2.10.1. In hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel O, lid 9 (Artikel XII)	58
2.11. <i>Inwerkingtreding (Art. XIX)</i>	58
3. Fiscale vereenvoudigingswet 2017 (TK 34.554)	59
3.1. <i>Vooraf</i>	59
3.2. <i>Codificatie besluit rentemiddeling</i>	59
3.3. <i>Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017</i>	59
3.3.1. Aan artikel 3.119 (Art. I)	59
3.4. <i>Inwerkingtreding (Art. XX)</i>	60
4. Fiscale vereenvoudigingsbrief (2016-0000135444 & TK 34.552-5)	61
5. Tijdklemmenbesluit BLKB2014/2168M	65
6. Tijdlijn inwerkingtreding maatregelen	68

Inleiding

Op Prinsjesdag 2016, te weten op 20 september 2016, zijn diverse wetsvoorstellen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter behandeling aangeboden, tezamen het pakket '**Belastingplan 2017**'. Ook is de Miljoenennota 2017 aangeboden. Hierna is een verkorte weergave opgenomen daarvan, alsmede van de ingediende wetsvoorstellen voor zover ze elementen bevatten die raakvlakken hebben met de werkterreinen van levensverzekeringen, bankspaarproducten, de eigenwoningregeling en pensioen in eigen beheer.

- **Miljoenennota 2017**

De overheidsfinanciën zijn verbeterd en de economische groei zet naar verwachting door met 1,7 procent in 2017. Het consumentenvertrouwen neemt toe en bedrijven durven weer te investeren. Nederland staat er na een aantal zware jaren weer beter voor en publieke voorzieningen blijven ook voor toekomstige generaties betaalbaar. 'Het tij is gekeerd. We hebben weer vaste grond onder de voeten. We kunnen weer verder vooruit kijken en investeren in kansen voor mensen', aldus minister Dijsselbloem van Financiën bij de aanbidding van de Miljoenennota 2017 op 20 september 2016. Het overheidstekort dat tijdens het dieptepunt van de crisis in 2009 was opgelopen tot boven de 5 procent, komt volgend jaar naar verwachting uit op 0,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp). De staatsschuld daalt volgend jaar verder naar 62 procent van het bbp. De hervormingen van het kabinet hebben ervoor gezorgd dat publieke voorzieningen zoals onderwijs, zorg en sociale zekerheid betaalbaar blijven.

De overheidsfinanciën staan er nu beter voor dan aan de start van het kabinet in 2012 was voorzien. Daardoor is er ruimte om vanaf 2017 structureel € 1,1 miljard vrij te maken voor de koopkracht, zodat alle groepen - mensen met een baan of een uitkering en gepensioneerden - profiteren van de verbeterde economische situatie. Daarnaast wordt er extra geld uitgetrokken voor onze veiligheid, het onderwijs en de zorg.

Het kabinet wil nog deze kabinetsperiode besluiten nemen om de investeringen in Nederland verder te stimuleren. Het gaat daarbij om de faciliteiten voor het bedrijfsleven en grote maatschappelijke uitdagingen zoals energietransitie, verduurzaming, infrastructuur en onderwijs. Het kabinet wil dat doen door investeringsmogelijkheden van de markt en de overheid beter op elkaar te laten aansluiten en de faciliteiten voor het bedrijfsleven efficiënter in te zetten. Het accent verschuift van subsidies naar ondersteuning van financiering. De meeste Europese landen spelen hierop in met een nationale investeringsbank die instrumenten bundelt en zo snel en adequaat kan reageren op nieuwe financieringsbehoeften. Het kabinet besluit nog dit jaar hierover.

- **Pakket Belastingplan (2017)**

Het belastingstelsel moet volgens de staatssecretaris van Financiën eenvoudiger worden. Daarom neemt het kabinet ook dit jaar maatregelen in het Belastingplan die de belastingen minder complex maken, voor de Belastingdienst én voor de belastingbetaler. De staatssecretaris onderstreept het belang van vereenvoudiging door een brief over dit onderwerp, vergezeld van een 'Top 20 van complex uitvoerbare regelingen', aan de Tweede Kamer te sturen (kenmerk 2016-0000135444 en

Kamerstukken II, 2016-2017, 34.552, nr. 5). Ook bevat het Belastingplan dit jaar een Fiscale vereenvoudigingswet. In deze wet zit onder meer een voorstel dat een einde maakt aan de verwarrende praktijk dat mensen met schulden verschillende soorten afbetalingsregelingen hebben bij de Belastingdienst. Daarmee worden de schuldregelingen voor belastingen en toeslagen, die nu nog uit elkaar lopen, hetzelfde. Daarnaast bevat het Belastingplan een wetsvoorstel waardoor ondernemers op een fiscaal aantrekkelijke manier afscheid kunnen nemen van het pensioen in eigen beheer. De complexe pensioenregeling voor directeur-groootaandeelhouders zadelt ondernemers nu op met veel administratie én een zogeheten dividendklem, waardoor geld blijft vastzitten in het eigen bedrijf.

Het Belastingplan regelt verder ook dit jaar een evenwichtige verbetering van de koopkracht. Ouderen en jongeren, eenverdieners en tweeverdieners, gezinnen en alleenstaanden gaan er in 2017 over het algemeen weer op vooruit. Ook bedrijven, met name in het midden- en kleinbedrijf, krijgen een steuntje in de rug door een verlenging van de eerste tariefschijf in de vennootschapsbelasting. Hierdoor valt een groter deel van de winst in het tarief van 20 procent.

Samen met het Belastingplan stuurt staatssecretaris Wiebes ook een brief over het fiscaal vestigingsklimaat naar de Tweede Kamer. Daarin staat hoe het kabinet het vestigingsklimaat in Nederland ook in de toekomst aantrekkelijk wil houden. Het kabinet kiest ervoor om enerzijds de actieve aanpak van belastingontwijking krachtig voort te zetten en anderzijds in de komende jaren te werken aan een verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting tot een voldoende concurrerend niveau met andere landen in Europa. Het Belastingplan zet al stappen in die richting. Het bevat diverse anti-misbruikmaatregelen om belastingontwijking tegen te gaan en de verlenging van de eerste schijf in de vennootschapsbelasting zorgt voor een lagere belastingdruk voor bedrijven.

Het pakket Belastingplan 2017 bestaat dit jaar uit verschillende wetsvoorstellen, onder meer de volgende vier wetsvoorstellen:

1. Overige fiscale maatregelen 2017 (TK 34.553);
2. Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen (TK 34.555);
3. Fiscale vereenvoudigingswet 2017 (TK 34.554) en;
4. Belastingplan 2017 (TK 34.552; *niet opgenomen in deze bundel*).

Overige fiscale maatregelen 2017 (TK 34.553)

De fiscale wetgeving is constant aan veranderingen onderhevig. Dit vergt voortdurend inhoudelijke wijzigingen en technisch onderhoud van deze wetgeving. In lijn met eerdere jaren bevat het pakket Belastingplan 2017 een wetsvoorstel '**Overige fiscale maatregelen 2017**'. De maatregelen in het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2017 hebben geen of nauwelijks gevolgen voor het budgettaire en koopkrachtbeeld voor 2017. Het is echter wel wenselijk dat deze maatregelen per 1 januari 2017 in werking treden. De voorgestelde maatregelen van het wetsvoorstel 'Overige fiscale maatregelen 2017' worden in hoofdstuk 1 besproken.

Wet uitfasering PEB en overige fiscale pensioenmaatregelen (TK 34.555)

Het wetsvoorstel '**Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen**' strekt tot de uitfasering van het zogenoemde pensioen in eigen beheer voor de directeur-grotaandeelhouder (PEB). De mogelijkheid van opbouw van een PEB wordt afgeschaft, gecombineerd met een tijdelijke maatregel die voorziet in de mogelijkheid van een fiscaal gefaciliteerde afkoop van het reeds opgebouwde PEB. Voor directeur-grotaandeelhouders die hier geen gebruik van kunnen of willen maken, voorziet het wetsvoorstel in andere oplossingen. Bij aanvaarding van dit wetsvoorstel komt op een aanvaardbare wijze een einde aan een discussie over het PEB die is gestart in de Eerste Kamer in december 2012 tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Belastingplan 2013. Daarnaast bevat het onderhavige wetsvoorstel enige andere fiscale maatregelen die ook betrekking hebben op oudedagsvoorzieningen, waaronder de toevoeging van beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieder voor lijfrenteproducten. Genoemde maatregelen zijn beoogd in werking te treden met ingang van 1 januari 2017. In hoofdstuk 2 wordt dit wetsvoorstel uitgebreid toegelicht.

Fiscale vereenvoudigingswet 2017 (TK 34.554)

Een van de belangrijkste doelstellingen van het kabinet met betrekking tot het belastingstelsel is vereenvoudiging. Daarom treft het kabinet ieder jaar maatregelen om het belastingstelsel eenvoudiger en begrijpelijker te maken. Omdat het kabinet het belang van vereenvoudiging extra wil onderstrepen is dit jaar gekozen voor een afzonderlijk vereenvoudigingswetsvoorstel. Met het wetsvoorstel '**Fiscale vereenvoudigingswet 2017**' wordt ingezet op een vermindering van de administratieve lasten van burgers en bedrijven, een vermindering van de uitvoeringskosten van de Belastingdienst en een vermindering van de regeldruk. Dit wetsvoorstel bevat onder meer een codificatie van het beleid inzake rentemiddeling dat is opgenomen in het besluit BLKB2015/1486M van 27 november 2015. Deze maatregel is beoogd in werking te treden met ingang van 1 januari 2017. In hoofdstuk 3 wordt het wetsvoorstel 'Fiscale vereenvoudigingswet 2017' uitgebreid toegelicht.

Fiscale vereenvoudigingsbrief (kenmerk 2016-0000135444 & TK 34.552, nr. 5)

De inhoud van deze brief wordt verder besproken in hoofdstuk 4.

• **Opgenomen in deze bundel**

In deze bundel zijn in eerste instantie opgenomen – selecties van – teksten en bepalingen van de voorgestelde wettelijke bepalingen, met bijbehorende teksten uit de memories van toelichting. Het gaat daarbij alleen om teksten en bepalingen die betrekking (kunnen) hebben op het fiscale vlak van levensverzekeringen, bankspaarproducten en de eigenwoningregeling. Ook zijn selecties van teksten en bepalingen van de voorgestelde wettelijke bepalingen op het terrein van pensioen in eigen beheer opgenomen, maar dan alleen voor zover dit raakvlakken heeft met levensverzekeringen en bankspaarproducten (hoofdstukken 1 tot en met 3).

In hoofdstuk 4 is – een selectie van – de tekst van de 'Fiscale vereenvoudigingsbrief' van 20 september 2016 opgenomen, dus alleen voor zover de tekst ervan relevantie kan hebben voor de in

deze bundel opgenomen items. Tevens zijn de relevante passages uit de bij die brief behorende bijlage 'Lijst complex uitvoerbare regelingen' opgenomen in deze bundel.

De integrale tekst van het beleidsbesluit BLKB2014/2168M van 17 december 2014 (zogenoemde Tijdklemmenbesluit) is opgenomen in hoofdstuk 5.

In hoofdstuk 6 is een overzichtelijke tijdlijn opgenomen waarin per voorgestelde maatregel de betreffende datum van inwerkingtreding staat opgenomen.

Deze bundel is opgemaakt op **26 september 2016**. De tot die datum gepubliceerde teksten zijn – voor zover ze relevantie hebben voor deze bundel – opgenomen.

Samensteller en auteur: Erik van Toledo

Bron: Fiscale site Levensverzekeringen

WWW: www.fiscaalleven.eu

E-mail: info@fiscaalleven.eu

Het samenstellen, scannen en verwerken van alle in deze bundel opgenomen informatie heeft naar beste kunnen plaatsgevonden. Daarbij is de uiterste zorg nagestreefd. Voor de afwezigheid van eventuele (druk- en/of scan-)fouten en onvolledigheden kan echter niet worden ingestaan. De uitgever en de auteur aanvaarden dan ook geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die het gevolg is of zou kunnen zijn van handelingen en/of beslissingen die gebaseerd zijn op de in deze bundel opgenomen informatie.

Vermenigvuldigen, in welke vorm dan ook, is toegestaan. Verstrek deze bundel vooral aan uw collega-vakgenoten!

1. Overige fiscale maatregelen 2017 (TK 34.553)

1.1. Vooraf

De fiscale wetgeving is constant aan veranderingen onderhevig. Dit vergt voortdurend inhoudelijke wijzigingen en technisch onderhoud van deze wetgeving. In lijn met eerdere jaren bevat het pakket Belastingplan 2017 een wetsvoorstel '**Overige fiscale maatregelen 2017**'. De maatregelen in het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2017 hebben geen of nauwelijks gevolgen voor het budgettaire en koopkrachtbeeld voor 2017. Het is echter wel wenselijk dat deze maatregelen per 1 januari 2017 in werking treden. Dit wetsvoorstel bevat onder andere een codificatie van het beleidsbesluit van 21 februari 2014, nr. BLKB2014/342M, inzake vruchtgebruik en een aantal wijzigingen in de bepalingen van de eigenwoningregeling. Daarnaast bevat het wetsvoorstel een codificatie van het zogenoemde [tijdklemmenbesluit BLKB2014/2168M](#) van 17 december 2014 (de integrale tekst van dit besluit is opgenomen in hoofdstuk 5 van deze bundel). In verband hiermee zijn diverse bepalingen van de Wet IB 2001 aangepast. Dit wetsvoorstel bevat ook enkele wijzigingen in de SW 1956 ter zake van de zogenoemde schenkingsvrijstelling eigen woning.

1.2. Codificatie beleidsbesluit vruchtgebruik BLKB2014/342M

Tijdens de parlementaire behandeling van het Belastingplan 2014 is toegezegd om te bezien of, en zo ja hoe, vruchtgebruiksituaties in de per 2013 gewijzigde eigenwoningregeling kunnen worden ingepast [*Kamerstukken II 2013/14, 33 752, nr. 16, blz. 40*]. Daarop vooruitlopend is bij beleidsbesluit van 21 februari 2014 goedgekeurd dat een vruchtgebruiker krachtens erfrecht de rente en kosten die hij betaalt op een schuld die de erflater is aangegaan en waarvan de eigendom bij de bloot eigenaar ligt in aftrek kan brengen als aftrekbare kosten voor de eigen woning [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 21 februari 2014, nr. BLKB 2014/342M (Stcrt. 2014, 6641)*]. Aan de genoemde toezegging wordt in onderhavig wetsvoorstel uitvoering gegeven waarbij onder meer het genoemde besluit wordt gecodificeerd. Daarbij zijn de volgende aanpassingen opgenomen:

- Een schuld waarvan de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik gehouden is de kosten en lasten te dragen wordt – mits aan de overige voorwaarden is voldaan (waaronder de aflossingseis) – als eigenwoningschuld aangemerkt, zodat recht bestaat op renteaftrek.
- Voor het deel van de woning waar het vruchtgebruik op rust ontstaat geen eigenwoningreserve [*Waar het vruchtgebruik wordt genoemd, wordt overeenkomstig ook een recht van bewoning of een recht van gebruik bedoeld*].
- De restschuldregeling is – mits aan de overige voorwaarden is voldaan – op de vruchtgebruiker van toepassing.
- Het aflossingsschema van de erflater blijft van toepassing op de schuld waar het krachtens erfrecht gevestigde vruchtgebruik betrekking op heeft als de vruchtgebruiker op het moment van overlijden van de erflater diens partner was.

- De schuld is voor de vruchtgebruiker een bestaande eigenwoningschuld (waarvoor dus geen aflossingseis geldt), als de schuld voor de erflater een bestaande eigenwoningschuld was (een schuld van voor 1 januari 2013) en de vruchtgebruiker op het moment van overlijden van de erflater diens partner was.

Met de laatste twee aanpassingen wordt aangesloten bij de bestaande regelingen waarbij de langstlevende partner krachtens erfrecht de schuld van de erflater verkrijgt. Met deze regelingen wordt de achterblijvende partner in staat gesteld om gedurende het nog niet door de erflater gebruikte deel van de termijn van maximaal 30 jaar met renteaftrek de voormalige echtelijke woning te blijven bewonen.

1.3. Codificatie beleidsbesluit tijdsklemmen BKLB2014/2168M

Een van de voorwaarden om een vrijstelling te kunnen benutten bij het tot uitkering komen van een kapitaalverzekering eigen woning, een spaarrekening eigen woning, een beleggingsrecht eigen woning of een zogenoemde Brede Herwaarderingskapitaalverzekering is dat ten minste 15 of 20 jaar jaarlijks premie moet zijn voldaan, dan wel bedragen moeten zijn overgemaakt. In een goedkeuring vooruitlopend op wetgeving zijn de hiervoor genoemde termijnen - de zogenoemde tijdsklemmen - in bepaalde situaties buiten toepassing verklaard. Het betreffende onderdeel uit het beleidsbesluit van 17 december 2014 wordt met dit wetsvoorstel gecodificeerd [*Onderdeel 4.7 van het besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 17 december 2014, nr. BLKB 2014/2168M (Stcrt. 2014, 36875)*]. Omdat in de praktijk is gebleken dat de reikwijdte van de goedkeuring niet altijd toereikend is en het ook in bepaalde andere gevallen gewenst is eerder dan na de termijn van 15 of 20 jaar met behoud van de vrijstelling tot afkoop over te kunnen gaan, is de codificatie deels breder dan in het besluit en is ook de situatie van verkoop van de eigen woning meegenomen. Vanwege het ook in die situatie vervallen van de tijdsklemmen, wordt tegelijkertijd een andere goedkeuring [*Onderdeel 4.6 van het besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 december 2014, nr. BLKB 2014/1763M (Stcrt. 2014, 36172)*] op dit terrein gecodificeerd, zij het in gewijzigde vorm. Het betreft het voorkomen van verlies van (een deel van) de vrijstelling bij afkoop van een kapitaalverzekering eigen woning na goedkoper wonen.

1.4. Termijn vaststelling aanslag na schenking eigen woning

Dit wetsvoorstel bevat enkele wijzigingen in de Successiewet 1956 (SW 1956) ter zake van de zogenoemde schenkingsvrijstelling eigen woning. Door de op grond van het Belastingplan 2016 vanaf 1 januari 2017 geldende vrijstelling eigen woning mag iedereen tussen 18 en 40 jaar per schenker eenmalig een schenking van € 100.000 ten behoeve van de eigen woning vrijgesteld ontvangen. Deze vrijstelling is (per schenker) eenmalig, maar het is mogelijk om deze verspreid over drie achtereenvolgende kalenderjaren te benutten [*Kamerstukken II 2015/16, 34 302, nr. 79, blz. 3 en 6*]. Dat wil zeggen dat als de verkrijger van dezelfde schenker in het tweede of derde jaar nog een schenking voor de eigen woning ontvangt, voor die schenking(en) ook nog gebruik kan worden gemaakt van de schenkingsvrijstelling, voor zover deze nog niet volledig is benut bij de eerdere

schenking(en). De geschonken bedragen moeten uiterlijk in het tweede kalenderjaar na het kalenderjaar waarin de eerste schenking is gedaan worden aangewend ten behoeve van de eigen woning. Naar verwachting valt het in veel gevallen pas na drie kalenderjaren na te gaan wat de feitelijke benutting van de vrijstelling is geweest en op welke wijze de schenking is aangewend. De ervaringen die zijn opgedaan met het toezicht op de tijdelijke regeling uit 2013/2014 laten zien dat de voor het vaststellen van de aanslag geldende periode van drie jaren na het tijdstip waarop de belastingschuld is ontstaan, te krap is. Daarom wordt voorgesteld om de termijn voor het opleggen van de aanslag met twee jaar te verlengen en vast te stellen op vijf jaar.

1.4. Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017

1.4.1. Aan artikel 3.111, lid 3 (Art. I, onderdeel A)

worden twee volzinnen toegevoegd, luidende:

Voor de toepassing van de eerste volzin wordt onder een woning in aanbouw mede verstaan een bouwkaavel ter zake waarvan concrete stappen zijn gezet voor het in gang zetten van bouwkundige werkzaamheden voor de realisatie van een eigen woning. Ingeval de bouwkundige werkzaamheden zijn gestart, wordt voor de toepassing van de tweede volzin aangenomen dat de concrete stappen, bedoeld in die volzin, in ieder geval zes maanden voor de start van de bouwkundige werkzaamheden zijn gezet.

Memorie van Toelichting:

In artikel 3.111, derde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) is bepaald dat ook een woning in aanbouw als eigen woning wordt aangemerkt, mits aannemelijk wordt gemaakt dat die woning in aanbouw uitsluitend bestemd is om in het kalenderjaar of in een van de daaropvolgende drie jaren de belastingplichtige als eigen woning ter beschikking te staan. Op basis van jurisprudentie is pas sprake van een woning in aanbouw vanaf het moment dat sprake is van een bouwsel [HR 3 oktober 2014, nr. 13/00471, ECLI:NL:HR:2014:2872, en HR 3 oktober 2014, nr. 13/00711, ECLI:NL:HR:2014:2873]. Dat betekent dat bijvoorbeeld moet zijn begonnen met heien of het leggen van de fundering. Het kabinet beoogt echter een enigszins bredere reikwijdte van het begrip woning in aanbouw. Daarom is, in aansluiting op de bestaande praktijk, bij beleidsbesluit van 26 november 2014 [Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 26 november 2014, nr. BLKB2014/1947M (Stcrt. 2014, 34403)] vooruitlopend op wetgeving goedgekeurd dat ook sprake is van een woning in aanbouw in de situatie dat concrete stappen zijn gezet voor het in gang zetten van de bouwkundige werkzaamheden. Bij een nieuwbouwwoning is in ieder geval sprake van voldoende concrete stappen vanaf het moment van sluiten van de koop-/aannemingsovereenkomst. In andere gevallen is er een minder concreet moment waarbij kan worden aangesloten. Daarom wordt bij fictie aangenomen dat in ieder geval ook sprake is van een woning in aanbouw vanaf de periode die aanvangt zes maanden voorafgaande aan de feitelijke start van de bouwwerkzaamheden. Binnen deze termijn is het dus niet nodig om nader te onderbouwen dat er voldoende concrete stappen zijn gezet. Deze fictie sluit

overigens niet uit dat ook buiten deze termijn sprake kan zijn van een woning in aanbouw. In dat geval zal de belastingplichtige echter wel nader moeten onderbouwen dat er voldoende concrete stappen zijn gezet voor het in gang zetten van de bouwkundige werkzaamheden. Met de voorgestelde wijziging van artikel 3.111, derde lid, van de Wet IB 2001 wordt voornoemde bredere uitleg van het begrip woning in aanbouw met ingang van 1 januari 2017 gecodificeerd.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat ook een bouwkafeel die op grond van het voorgaande als woning in aanbouw wordt aangemerkt moet voldoen aan de voorwaarde dat aannemelijk wordt gemaakt dat de op die bouwkafeel te realiseren woning uitsluitend bestemd is om in het kalenderjaar of in een van de daaropvolgende drie jaren de belastingplichtige als eigen woning ter beschikking te staan.

1.4.2. Aan artikel 3.119a (Art. I, onderdeel B)

wordt een lid toegevoegd, luidende:

8. Indien de belastingplichtige een eigen woning heeft als bedoeld in artikel 3.111, eerste lid, aanhef en onderdeel b, wordt voor de toepassing van het eerste lid als een schuld van de belastingplichtige mede aangemerkt een schuld waarvan de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik gehouden is de kosten en lasten te dragen.

Memorie van Toelichting:

In artikel 3.119a, eerste lid, van de Wet IB 2001 is bepaald wanneer sprake is van een eigenwoningschuld. Een van de eisen waaraan moet worden voldaan is dat er sprake is van een schuld van de belastingplichtige. In de situatie dat een belastingplichtige een eigen woning heeft op grond van artikel 3.111, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Wet IB 2001 en er sprake is van een krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik behoort de schuld die op (dat deel van) die woning rust niet tot het vermogen van de belastingplichtige, maar tot het vermogen van de blooteigenaar. Om te voorkomen dat in die situatie de belastingplichtige geen recht zou hebben op de aftrek van rente en kosten van die schuld terwijl hij er wel toe gehouden is die rente en kosten te voldoen, wordt op basis van het voorgestelde artikel 3.119a, achtste lid, van de Wet IB 2001 deze schuld mede aangemerkt als schuld van de belastingplichtige en kwalificeert deze schuld – mits aan de overige voorwaarden is voldaan – als fiscale eigenwoningschuld. Voor deze schuld geldt dus net als voor overige eigenwoningsschulden die onder de aflossingsseis vallen, dat moet worden voldaan aan de wettelijke verplichting tot aflossing. In het voorgestelde artikel 3.119a, eerste lid, van de Wet IB 2001 is aangegeven dat de belastingplichtige gehouden moet zijn de kosten en lasten te dragen van de betreffende schuld. Dit betekent niet dat het nodig is dat de vruchtgebruiker ook de aflossingstermijnen voor zijn rekening neemt, deze kunnen ook door de blooteigenaar worden voldaan *[Waar de vruchtgebruiker wordt genoemd, wordt overeenkomstig ook degene bedoeld met een recht van bewoning of een recht van*

gebruik]. Voldoende is dat er ten minste volgens het fiscale aflossingsschema wordt afgelost op de schuld om deze fiscaal als eigenwoningschuld aan te kunnen blijven merken.

Overigens wordt opgemerkt dat als de betreffende schuld bij de erflater een bestaande eigenwoningschuld in de zin van artikel 10bis.1 van de Wet IB 2001 was en de vruchtgebruiker op het moment van overlijden van de erflater diens partner was of indien het vruchtgebruik krachtens erfrecht reeds voor 1 januari 2013 is ontstaan, de schuld mede op basis van het voorgestelde artikel 10bis.1, achtste lid, van de Wet IB 2001 veelal als bestaande eigenwoningschuld van de vruchtgebruiker kan worden aangemerkt. Op een bestaande eigenwoningschuld is de aflossingseis niet van toepassing.

1.4.3. In artikel 3.119aa (Art. I, onderdeel C)

wordt, onder vernummering van het zevende lid tot achtste lid, na het zesde lid een lid ingevoegd, luidende:

7. In afwijking van het eerste lid, eerste volzin, wordt een vervreemdingssaldo eigen woning bij vervreemding van een woning die geheel of gedeeltelijk op grond van artikel 3.111, eerste lid, aanhef en onderdeel b, als eigen woning wordt aangemerkt niet toegevoegd aan de eigenwoningreserve voor zover dit vervreemdingssaldo betrekking heeft op het deel van de woning waarop het recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik, bedoeld in dat onderdeel, is gevestigd.

Memorie van Toelichting:

In artikel 3.119aa van de Wet IB 2001 is bepaald dat bij vervreemding van een eigen woning het vervreemdingssaldo eigen woning wordt toegevoegd aan de eigenwoningreserve. Het bedrag van de eigenwoningreserve wordt, indien binnen drie jaar een volgende eigen woning wordt verkregen, geacht te worden aangewend voor de financiering van die volgende eigen woning.

Omdat de vruchtgebruiker bij vervreemding van de eigen woning waar het vruchtgebruik op rust niet gerechtigd is tot de verkoopopbrengst voor zover deze ziet op het deel van de woning waar het vruchtgebruik op rust, wordt met het voorgestelde artikel 3.119aa, zevende lid, van de Wet IB 2001 bewerkstelligd dat dit deel van het vervreemdingssaldo eigen woning niet wordt toegevoegd aan de eigenwoningreserve. Ten behoeve van de restschuldregeling – zie hiervoor de toelichting op de wijziging van artikel 3.120a van de Wet IB 2001 – wordt voor dit deel wel een vervreemdingssaldo eigen woning gevormd.

Het niet in aanmerking nemen van een eigenwoningreserve bij de vruchtgebruiker betekent overigens niet dat er dan een eigenwoningreserve in aanmerking zou worden genomen bij de blooteigenaar. Voor de blooteigenaar is er immers geen sprake van vervreemding van een eigen woning.

1.4.4. In artikel 3.119c (Art. I, onderdeel D)

wordt, onder vernummering van het tiende lid tot elfde lid, na het negende lid een lid ingevoegd, luidende:

10. Indien een schuld op grond van artikel 3.119a, achtste lid, tot de eigenwoningschuld behoort, en de belastingplichtige, bedoeld in dat lid, de partner van de erflater was, blijft het aflossingsschema van de erflater voor deze schuld van toepassing.

Memorie van Toelichting:

Op basis van het voorgestelde artikel 3.119c, tiende lid, van de Wet IB 2001 blijft het aflossingsschema van de erflater van toepassing op de schuld waar het krachtens erfrecht gevestigde vruchtgebruik betrekking op heeft en die ingevolge het voorgestelde artikel 3.119a, achtste lid, van de Wet IB 2001 tot de eigenwoningschuld behoort als de vruchtgebruiker op het moment van overlijden van de erflater diens partner was. Dit overeenkomstig de regeling van het negende lid van genoemd artikel 3.119c waarbij het aflossingsschema van de erflater overgaat op de langstlevende partner die de schuld krachtens erfrecht verkrijgt.

Voor een vruchtgebruiker krachtens erfrecht die niet de partner van de erflater was, is derhalve alleen het eigen aftrekverleden relevant voor de vaststelling van het toe te passen aflossingsschema.

1.4.5. In artikel 3.120a (Art. I, onderdeel E)

worden, onder vernummering van het derde en vierde lid tot vijfde en zesde lid, na het tweede lid twee leden ingevoegd, luidende:

3. Indien de vervreemde eigen woning, bedoeld in het tweede lid, voor de belastingplichtige een eigen woning was als bedoeld in artikel 3.111, eerste lid, aanhef en onderdeel b, wordt voor de toepassing van het tweede lid als een schuld die de belastingplichtige had mede aangemerkt een schuld waarvan de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik gehouden was de kosten en lasten te dragen.

4. Een schuld die op grond van het derde lid als restschuld van de belastingplichtige wordt aangemerkt, wordt voor de toepassing van dit artikel niet als restschuld aangemerkt van degene op wiens schuld het recht van vruchtgebruik, het recht van bewoning of het recht van gebruik, bedoeld in het derde lid, betrekking had.

Memorie van Toelichting:

In artikel 3.120a van de Wet IB 2001 is de restschuldregeling opgenomen. Ook in de situatie dat een eigen woning als bedoeld in artikel 3.111, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Wet IB 2001 wordt vervreemd kan sprake zijn van een restschuld. Als dit een schuld is waarvoor de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen vruchtgebruik gehouden was de kosten en lasten te dragen en deze schuld als zodanig na vervreemding in stand blijft, houdt de belastingplichtige – mits aan de overige voorwaarden is voldaan – op basis van het voorgestelde artikel 3.120a, derde lid, van de Wet IB 2001 recht op aftrek van de rente en kosten.

Om te voorkomen dat de schuld voor de blooteigenaar ook als restschuld zou kunnen worden aangemerkt, is in het voorgestelde artikel 3.120a, vierde lid, van de Wet IB 2001 opgenomen dat de

schuld waarop het voorgestelde derde lid van dat artikel van toepassing is niet als restschuld wordt aangemerkt.

1.4.6. Artikel 10.5 (Art. I, onderdeel N)

wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Indien in het voorafgaande jaar een afronding als bedoeld in de eerste of tweede volzin is toegepast, wordt bij de vervanging, bedoeld in artikel 10.3, uitgegaan van het niet-afgeronde percentage, onderscheidenlijk van het niet-afgeronde bedrag.
2. In het tweede lid wordt “de Maandstatistiek van de prijzen” vervangen door “het Statistisch Bulletin” en wordt “voor het eerst, al dan niet voorlopig,” vervangen door: voor de tweede maal.

Memorie van Toelichting:

In artikel 10.5 van de Wet IB 2001 zijn de regels opgenomen die gelden voor de afronding die wordt toegepast bij de jaarlijkse bijstelling van de voor het eigenwoningforfait relevante bedragen en percentages. Voorts is een definitie opgenomen van het indexcijfer van de woninghuren dat eveneens wordt gebruikt voor de jaarlijkse bijstelling van het eigenwoningforfait.

De voorgestelde wijzigingen van genoemd artikel zijn technisch van aard. Op grond van de huidige wettekst wordt onder genoemd indexcijfer verstaan het gemiddelde van de consumentenprijsindexcijfers voor alle huishoudens voor de woninghuur, vermeld in het nummer van de Maandstatistiek van de prijzen, uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, waarin het indexcijfer voor de maand juli voor het eerst, al dan niet voorlopig, wordt gepubliceerd. De betreffende publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek is inmiddels vervallen. Daarom wordt voorgesteld om voortaan uit te gaan van het gemiddelde van de consumentenprijsindexcijfers voor alle huishoudens voor de woninghuur dat wordt gepubliceerd in het Statistisch Bulletin. Daarbij zal nog steeds het indexcijfer voor de maand juli worden gehanteerd, met dien verstande dat voortaan wordt uitgegaan van de tweede publicatie van dat indexcijfer (doorgaans in september) omdat dit veelal ook het definitieve indexcijfer betreft. De genoemde wijzigingen hebben inhoudelijk geen noemenswaardige betekenis. In het Statistisch Bulletin wordt een indexcijfer voor de woninghuur inclusief de huur van garages gehanteerd hetgeen bij het huidige indexcijfer niet het geval is, maar dit leidt niet tot noemenswaardige verschillen. Omdat ook de publicaties in het Statistisch Bulletin over de voorgaande jaren beschikbaar zijn, kan de eerstvolgende bijstelling reeds geheel plaatsvinden op basis van de in het Statistisch Bulletin gepubliceerde indexcijfers.

Van de gelegenheid wordt verder gebruikgemaakt om de in de praktijk toegepaste afrondingsregels te codificeren en de wettekst op dit punt in overeenstemming te brengen met artikel 10.3a van de Wet IB 2001.

1.4.7. Artikel 10bis.1 (Art. I, onderdeel O)

wordt als volgt gewijzigd:

1. In het zevende lid wordt “de 30-jaarstermijn” vervangen door: de termijn van 30 jaar, bedoeld in artikel 10bis.10,.
2. Onder vernummering van het achtste en negende lid tot negende en tiende lid, wordt na het zevende lid een lid ingevoegd, luidende:
8. Indien de belastingplichtige de partner van de erflater was, wordt als een bestaande eigenwoningschuld als bedoeld in het eerste lid van de belastingplichtige tot uiterlijk het tijdstip waarop de termijn van 30 jaar, bedoeld in artikel 10bis.10, bij de erflater zou zijn verstreken mede aangemerkt een schuld voor een eigen woning waarvan de belastingplichtige op grond van een krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik gehouden is de kosten en lasten te dragen en die bij de erflater een bestaande eigenwoningschuld was..

Memorie van Toelichting:

Zoals bij de toelichting op het voorgestelde artikel 3.119a, achtste lid, van de Wet IB 2001 al is opgemerkt kan een schuld waarvoor de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen vruchtgebruik gehouden is de kosten en lasten te dragen in bepaalde gevallen worden aangemerkt als een bestaande eigenwoningschuld waarop de aflossingseis dus niet van toepassing is. Dit is op grond van artikel 10bis.1, eerste lid, van de Wet IB 2001 het geval als het vruchtgebruik krachtens erfrecht reeds voor 1 januari 2013 is ontstaan. In de tot die datum geldende regeling was het geen vereiste dat de schuld tot het vermogen van de belastingplichtige behoorde en kon een schuld waarvoor de belastingplichtige op grond van het krachtens erfrecht verkregen vruchtgebruik gehouden was de kosten en lasten te dragen als aan de overige voorwaarden was voldaan al aangemerkt worden als eigenwoningschuld. Een dergelijke schuld die op 31 december 2012 dus al een eigenwoningschuld was, wordt op grond van het overgangsrecht als bestaande eigenwoningschuld aangemerkt. Voor de situatie dat de schuld voor de erflater een bestaande eigenwoningschuld was en het vruchtgebruik krachtens erfrecht na 31 december 2012 is ontstaan bij een vruchtgebruiker die op het moment van overlijden van de erflater diens partner was wordt op grond van het voorgestelde artikel 10bis.1, achtste lid, van de Wet IB 2001 bewerkstelligd dat deze schuld voor de vruchtgebruiker als bestaande eigenwoningschuld wordt aangemerkt. Dit overeenkomstig de regeling van het zevende lid van genoemd artikel waarbij de schuld van de erflater die krachtens erfrecht overgaat op de langstlevende partner voor de langstlevende partner als bestaande eigenwoningschuld wordt aangemerkt. Eveneens overeenkomstig genoemd zevende lid gaat de resterende termijn voor renteaftrek van maximaal 30 jaar van de erflater over op de vruchtgebruiker.

Voor een vruchtgebruiker krachtens erfrecht die niet de partner van de erflater was en het vruchtgebruik na 31 december 2012 verkrijgt, wordt de schuld derhalve als een niet onder het

overgangsrecht vallende eigenwoningschuld aangemerkt waarop de aflossingseis dus van toepassing is [Tenzij hierop een van de bestaande uitzonderingen van artikel 10bis.1 van de Wet IB 2001 van toepassing is].

Van de gelegenheid wordt gebruikgemaakt om enkele redactionele verbeteringen aan te brengen.

1.4.8. Artikel 10bis.6 (Art. I, onderdeel P)

wordt als volgt gewijzigd:

1. Na het tweede lid wordt, onder vernummering van het derde tot en met negende lid tot vierde tot en met tiende lid, een lid ingevoegd, luidende:

3. De in het eerste lid, onderdeel b, genoemde voorwaarde geldt mede niet indien:

- a. het partnerschap van de belastingplichtige is geëindigd;
- b. de belastingplichtige schuldhelpverlening wordt geboden als bedoeld in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening;
- c. de belastingplichtige een eigen woning heeft vervreemd en hem op het moment direct na die vervreemding nog steeds of opnieuw een eigen woning ter beschikking staat, of
- d. Onze Minister heeft vastgesteld dat de belastingplichtige financiële problemen heeft en als gevolg daarvan niet meer in staat is de lasten met betrekking tot zijn eigen woning te voldoen of die lasten naar verwachting binnen afzienbare tijd niet meer zal kunnen voldoen.

2. In het vijfde lid (nieuw) wordt “derde lid” telkens vervangen door “vierde lid”. Voorts wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Indien de uitkering plaatsvindt binnen zes maanden na vervreemding van een eigen woning waarbij het bedrag van de eigenwoningschuld onmiddellijk na die vervreemding lager is dan het bedrag van de eigenwoningschuld van die woning onmiddellijk voorafgaande aan die vervreemding, wordt het in het eerste lid, in verbinding met het vierde lid, bepaalde bedrag in afwijking van de eerste volzin vervangen door het bedrag van de eigenwoningschuld van die woning voorafgaande aan die vervreemding, voor zover dat niet hoger is dan het in het eerste lid, in verbinding met het vierde lid, bepaalde bedrag.

3. In het zesde lid (nieuw) wordt “derde lid” vervangen door: vierde lid.

4. In het zevende lid (nieuw) wordt “vijfde lid” telkens vervangen door: zesde lid.

5. In het achtste lid (nieuw) wordt “in het derde lid bedoelde” vervangen door: in het vierde lid bedoelde.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op het overgangsartikel in paragraaf 1.5 en onderdeel AM Invoeringswet Wet IB 2001 in paragraaf 1.6.1.

In artikel 10bis.6 van de Wet IB 2001 zijn de voorwaarden opgenomen voor het kunnen benutten van een vrijstelling bij het tot uitkering komen van een kapitaalverzekering eigen woning (KEW). Dit artikel is via artikel 10bis.7 van de Wet IB 2001 van overeenkomstige toepassing op de spaarrekening eigen woning (SEW) en het beleggingsrecht eigen woning (BEW). Op basis van een vooruitlopend op wetgeving in een beleidsbesluit van 17 december 2014 opgenomen goedkeuring [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 17 december 2014, nr. BLKB 2014/2168M (Stcrt. 2014, 36875)*], die met de onderhavige wijziging wordt gecodificeerd, is in een aantal specifieke situaties de voorwaarde dat ten minste 15 of 20 jaren jaarlijks premie moet zijn voldaan om een vrijstelling te kunnen benutten niet van toepassing. Deze situaties zijn opgenomen in het voorgestelde artikel 10bis.6, derde lid, van de Wet IB 2001. Het gaat daarbij om situaties waarin veelal sprake is van een financieel moeilijke periode waardoor belastingplichtigen zich genoodzaakt zien over te gaan tot afkoop van de KEW, SEW of BEW [*Verder wordt alleen de KEW genoemd, maar wordt overeenkomstig ook de SEW en BEW bedoeld*]. Voortijdige afkoop is – los van de fiscale gevolgen – doorgaans niet gunstig omdat de kosten van een dergelijk product veelal aan het begin van de looptijd vallen, waardoor de premies of ingelegde bedragen pas aan het einde van de looptijd ten volle gaan renderen.

Het gaat om een viertal situaties. De eerste betreft het beëindigen van fiscaal partnerschap zoals bij echtscheiding. De tweede betreft het geboden krijgen van schuldhelpverlening als bedoeld in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening. De derde betreft het vervreemden van de eigen woning waarbij direct daarna nog steeds of opnieuw een eigen woning ter beschikking staat. En de vierde betreft de situatie dat de Minister van Financiën heeft vastgesteld dat de belastingplichtige financiële problemen heeft en als gevolg daarvan niet meer in staat is de lasten met betrekking tot zijn eigen woning te voldoen of die lasten naar verwachting binnen afzienbare tijd niet meer zal kunnen voldoen.

De derde situatie, die is opgenomen in artikel 10bis.6, derde lid (nieuw), onderdeel c, van de Wet IB 2001, is deels ruimer dan het genoemde beleidsbesluit waarin alleen de situatie van het ontstaan van een restschuld bij verkoop van de eigen woning is genoemd. Het vormt een aanvulling op artikel 10bis.6, tweede lid, onderdeel a, van de Wet IB 2001 waarin onder meer het buiten toepassing laten van de minimumtermijnen voor het jaarlijks betalen van premie is geregeld voor de situatie waarin de KEW tot uitkering komt als gevolg van het niet langer ter beschikking staan van een eigen woning. Dit is bijvoorbeeld het geval als iemand naar een huurwoning overgaat. De eis van de minimumtermijnen voor het jaarlijks betalen van premie kan ook in andere situaties dan waarin men gaat huren of waarin een restschuld is ontstaan belemmerend werken. Zo geeft de mogelijkheid tot afkoop met behoud van vrijstelling bij verkoop van de eigen woning belastingplichtigen bij verhuizing meer flexibiliteit om tot de meest passende financiering van de nieuwe eigen woning te komen. Als een KEW daarbij niet langer past of gewenst is, kan men met behoud van de vrijstelling – mits aan de overige voorwaarden wordt voldaan – de keuze maken om de KEW vroegtijdig tot uitkering te laten komen. Dit kan ook aan de orde zijn als men goedkoper gaat wonen. Bijvoorbeeld omdat na vervreemding een eigenwoningschuld ontbreekt of er sprake is van een lagere eigenwoningschuld dan waarvan sprake was bij het afsluiten van de KEW. Het in de KEW nog verder opbouwen van kapitaal is dan niet altijd

nodig om de nog resterende eigenwoningschuld af te kunnen lossen. Voornoemde eis van de minimumtermijnen voor het jaarlijks betalen van premie leidt er echter toe dat men – indien het vereiste aantal termijnen nog niet is bereikt – de uitkering onnodig moet uitstellen om een vrijstelling te kunnen benutten terwijl een latere uitkering er niet toe leidt dat met die uitkering feitelijk een hoger bedrag wordt afgelost op de eigenwoningschuld. Door de genoemde termijnen ook voor dit soort situaties te laten vervallen, kan de goedkeuring in onderdeel 4.6 van het beleidsbesluit van 6 december 2014 [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 december 2014, nr. BLKB 2014/1763M (Stcrt. 2014, 36172)*] op een andere en eenvoudigere wijze worden vormgegeven en worden gecodificeerd. Dit wordt bij de toelichting op de wijziging van het huidige vierde lid van genoemd artikel 10bis.6 nader toegelicht.

Omdat het in de situatie die is opgenomen in artikel 10bis.6, derde lid (nieuw), onderdeel d, van de Wet IB 2001 – in tegenstelling tot in de in de onderdelen a tot en met c opgenomen situaties – gaat om een fiscale weging van feiten en omstandigheden, vindt de beoordeling in deze situatie plaats door de Minister van Financiën. Als een belastingplichtige denkt een beroep te kunnen doen op genoemd derde lid (nieuw), onderdeel d, kan hij zich wenden tot de Belastingdienst/Directie Vaktechniek Belastingen/Team Brieven en beleidsbesluiten te Den Haag. Door in dit soort gevallen vroegtijdige afkoop met behoud van de vrijstelling toe te staan kan het opgebouwde kapitaal vroegtijdig worden benut om af te lossen op de eigenwoningschuld waardoor er weer financiële ruimte kan ontstaan en in bepaalde gevallen zelfs gedwongen verkoop van de eigen woning kan worden voorkomen.

Met de wijziging van het vijfde lid (nieuw) van genoemd artikel 10bis.6 wordt, zoals hiervoor al deels is toegelicht, de mogelijkheid geboden om in situaties waarin het opgebouwde kapitaal in de KEW toereikend is om de na vervreemding van een eigen woning nog resterende eigenwoningschuld af te lossen een hogere vrijstelling te benutten dan normaliter zou kunnen worden toegepast. Normaliter wordt op basis van het huidige vierde lid de vrijstelling gemaximeerd op het bedrag van de aanwezige eigenwoningschuld op het tijdstip van uitkering [*Als een vrijstelling van toepassing is, is de rente begrepen in de uitkering niet belast*]. Met de voorgestelde tegemoetkoming wordt voorkomen dat goedkoper wonen steeds zou leiden tot verlies van een deel van de vrijstelling terwijl de reeds plaatsgevonden opbouw in de KEW was gebaseerd op de bij afsluiting aanwezige en in de toekomst af te lossen hogere eigenwoningschuld. Daartoe wordt voorgesteld in genoemd lid te bepalen dat als het bedrag van de eigenwoningschuld onmiddellijk na vervreemding van een eigen woning lager is dan het bedrag van de eigenwoningschuld van die vervreemde woning onmiddellijk voorafgaande aan de vervreemding het bedrag van de vrijstelling niet wordt gemaximeerd op het bedrag van de aanwezige eigenwoningschuld op het tijdstip van uitkering, maar op het bedrag van de eigenwoningschuld voor de vervreemde woning onmiddellijk voorafgaande aan de vervreemding [*Als er voorafgaande aan de vervreemding tijdelijk sprake is van twee eigen woningen, wordt dus alleen de schuld die betrekking heeft op de te vervreemden woning in aanmerking genomen*]. Daarbij kan de vrijstelling uiteraard niet hoger worden dan waarop men zonder deze additionele regeling maximaal recht zou kunnen hebben (artikel 10bis.6, eerste lid, in verbinding met het huidige derde lid, van de Wet IB 2001). Van de tegemoetkoming kan alleen gebruik worden gemaakt indien de KEW uiterlijk

binnen zes maanden na de vervreemding van de woning tot uitkering komt. Als de KEW op enig moment na deze termijn tot uitkering komt, geldt de hoofdregel en wordt de vrijstelling gemaximeerd op het bedrag van de op het tijdstip van uitkering aanwezige eigenwoningschuld. De genoemde tegemoetkoming in onderdeel 4.6 van het beleidsbesluit van 6 december 2014 [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 6 december 2014, nr. BLKB 2014/1763M (Stcrt. 2014, 36172)*] waarbij de eigenwoningschuld fictief wordt verhoogd bij het tot uitkering komen van de KEW komt hiermee te vervallen. De nu voorgestelde tegemoetkoming is minder complex dan die in voornoemd beleidsbesluit. De voorgestelde tegemoetkoming werkt weliswaar beperkter in de tijd, maar daar staat tegenover dat de minimumtermijnen voor het jaarlijks betalen van premie niet van toepassing zijn bij vervreemding van de woning, waardoor men de KEW ook feitelijk eerder met behoud van de vrijstelling tot uitkering kan laten komen.

Voorbeeld 1

A verkoopt zijn eigen woning voor € 220.000. Hij had een eigenwoningschuld van € 150.000 waarvoor een KEW is afgesloten. De waarde van de KEW bedraagt op het moment van verkoop € 100.000. A koopt vervolgens een nieuwe eigen woning van € 150.000 waarvoor hij een schuld van € 80.000 aangaat. Op basis van de hoofdregel zou bij uitkering van de KEW de vrijstelling worden gemaximeerd op een bedrag van € 80.000. Het rendement in het verschil tussen de uitkering (€ 100.000) en de maximale vrijstelling (€ 80.000) zou dan belast zijn. Op basis van de tegemoetkoming wordt, indien de KEW uiterlijk binnen zes maanden na de vervreemding van de woning tot uitkering komt, de vrijstelling gemaximeerd op een bedrag van € 150.000 (de vóór vervreemding van de woning aanwezige eigenwoningschuld). Omdat de vrijstelling echter niet hoger kan zijn dan de feitelijke uitkering, geldt een vrijstelling van € 100.000 en is de uitkering volledig vrijgesteld.

A kan de KEW dus tot uiterlijk zes maanden na vervreemding van de woning geheel vrijgesteld tot uitkering laten komen. Hij heeft voldoende kapitaal opgebouwd in de KEW om zijn resterende eigenwoningschuld te kunnen aflossen. Kiest A er desondanks voor om de KEW door te laten lopen dan geldt bij latere uitkering de hoofdregel en is maximaal € 80.000 van die uitkering vrijgesteld.

Voorbeeld 2

Als voorbeeld 1, maar nu is de opgebouwde waarde in de KEW € 60.000.

Op basis van de hoofdregel zou bij uitkering van de KEW de vrijstelling worden gemaximeerd op een bedrag van € 80.000. Als A de KEW binnen zes maanden na vervreemding tot uitkering zou laten komen is de tegemoetkoming niet nodig. Op grond van de hoofdregel is de uitkering van € 60.000 al geheel vrijgesteld.

A heeft nog niet voldoende kapitaal opgebouwd in de KEW om zijn resterende eigenwoningschuld te kunnen aflossen. A kan ervoor kiezen de KEW desondanks vrijgesteld tot uitkering te laten komen. Indien hij ervoor kiest de KEW door te laten lopen dan geldt bij latere uitkering de hoofdregel en is maximaal € 80.000 van die uitkering vrijgesteld. Omdat A uiteindelijk niet meer dan € 80.000 aan uitkering nodig heeft om zijn eigenwoningschuld af te kunnen lossen, kan hij ervoor kiezen zijn toekomstige opbouw in de KEW bij te stellen door bijvoorbeeld het verzekerde kapitaal te verlagen of de looptijd te verkorten.

1.4.9. In artikel 10bis.7, onderdeel b (Art. I, onderdeel Q)

wordt “artikel 10bis.6, achtste en negende lid” vervangen door: artikel 10bis.6, negende en tiende lid.

Memorie van Toelichting:

De wijziging van artikel 10bis.7, onderdeel b, van de Wet IB 2001 is technisch van aard en ziet op aanpassing van een verwijzing.

1.4.10. In artikel 10bis.11, lid 3 (Art. I, onderdeel R)

wordt “artikel 10bis.6, zesde lid” vervangen door: artikel 10bis.6, zevende lid.

Memorie van Toelichting:

De wijziging van artikel 10bis.11, derde lid, van de Wet IB 2001 is technisch van aard en ziet op aanpassing van een verwijzing.

1.5. Overgangsartikel Wet IB 2001 per 1-1-2017

Indien vóór 1 januari 2017 een eigen woning als bedoeld in artikel 3.111 van de Wet inkomstenbelasting 2001 is vervreemd waarbij het bedrag van de eigenwoningschuld onmiddellijk na vervreemding van die eigen woning lager was dan het bedrag van de eigenwoningschuld van die woning onmiddellijk voorafgaande aan die vervreemding, is artikel 10bis.6, vijfde lid, tweede volzin, van die wet van overeenkomstige toepassing indien de uitkering vóór 1 juli 2017 plaatsvindt.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 10bis.6 Wet IB 2001 in paragraaf 1.4.8 en onderdeel AM Invoeringswet Wet IB 2001 in paragraaf 1.6.1.

In artikel II is een overgangsbepaling opgenomen voor gevallen waarin vóór 1 januari 2017 na vervreemding van een eigen woning sprake was van een lagere eigenwoningschuld dan voor de vervreemding van die woning en waarbij de KEW nog niet tot uitkering is gekomen. De overige wijzigingen van artikel 10bis.6 van de Wet IB 2001 zijn technisch van aard en zien op vernummering van leden en aanpassing van verwijzingen.

Zoals bij de toelichting op de wijziging van artikel 10bis.6, vijfde lid (nieuw), van de Wet IB 2001 is toegelicht, is in het voorgestelde artikel II een overgangsbepaling opgenomen voor gevallen waarin vóór 1 januari 2017 na vervreemding van een eigen woning sprake was van een lagere eigenwoningschuld dan voor vervreemding van die woning en waarbij de KEW nog niet tot uitkering is gekomen. Op basis van deze overgangsbepaling geldt een met het voorgestelde artikel 10bis.6, vijfde lid, tweede volzin, van de Wet IB 2001 vergelijkbare termijn van zes maanden om van een verhoogde vrijstelling gebruik te kunnen maken. Indien vóór 1 januari 2017 een eigen woning is vervreemd waarbij het bedrag van de eigenwoningschuld onmiddellijk na vervreemding van die eigen woning

lager was dan het bedrag van de eigenwoningschuld van die woning onmiddellijk voorafgaande aan die vervreemding, is genoemd artikel 10bis.6, vijfde lid, tweede volzin, van overeenkomstige toepassing indien de uitkering vóór 1 juli 2017 plaatsvindt.

1.6. Wetteksten en toelichting; Invoeringswet Wet IB 2001 per 1-1-2017

1.6.1. Aan onderdeel AM (Art. III, onderdeel A)

worden twee leden toegevoegd, luidende:

7. In afwijking in zoverre van het eerste lid zijn de minimumtermijnen voor het jaarlijks voldoen van premies, bedoeld in artikel 26a, tweede lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, zoals dat luidde op 31 december 2000, niet van toepassing indien:

- a. het partnerschap van de belastingplichtige is geëindigd;
- b. de belastingplichtige schuldhelpverlening wordt geboden als bedoeld in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening;
- c. de belastingplichtige een eigen woning heeft vervreemd en hem op het moment direct na die vervreemding nog steeds of opnieuw een eigen woning ter beschikking staat, of
- d. Onze Minister heeft vastgesteld dat de belastingplichtige financiële problemen heeft en hij als gevolg daarvan niet meer in staat is de lasten met betrekking tot zijn eigen woning te voldoen of die lasten naar verwachting binnen afzienbare tijd niet meer zal kunnen voldoen.

8. Het zevende lid is alleen van toepassing indien de uitkering heeft gediend als aflossing van de eigenwoningschuld, bedoeld in artikel 3.119a van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 10bis.6 Wet IB 2001 in paragraaf 1.4.8 en op het overgangsartikel in paragraaf 1.5.

In artikel III, onderdeel A, wordt in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AM, zevende lid (nieuw), van de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 een met artikel 10bis.6 van de Wet IB 2001 overeenkomstige bepaling opgenomen die betrekking heeft op zogenoemde Brede Herwaarderingskapitaalverzekeringen. Omdat voor deze kapitaalverzekeringen – in tegenstelling tot voor de KEW, SEW en BEW standaard geldende verplichting – niet de verplichting geldt om de uitkering aan te wenden voor aflossing van de eigenwoningschuld wordt in aanvulling op het zevende lid (nieuw) in het achtste lid (nieuw) van genoemde bepaling opgenomen dat het zevende lid (nieuw) alleen van toepassing is als de uitkering heeft gediend als aflossing van de eigenwoningschuld, bedoeld in artikel 3.119a van de Wet IB 2001. Dit is overeenkomstig de eis die is opgenomen in het eerder genoemde besluit dat met onderhavige wijziging wordt gecodificeerd.

Omdat het een tegemoetkoming is om een vrijstelling te kunnen benutten zonder dat aan de normaliter vereiste minimumtermijnen voor premiebetaling is voldaan, acht het kabinet het redelijk om ook in deze gevallen een plicht tot aflossing op de eigenwoningschuld op te nemen. Dat neemt niet

weg dat dit toepassing van de vrijstelling bij Brede Herwaarderingskapitaalverzekeringen niet in de weg hoeft te staan bij het geheel ontbreken van een eigenwoningschuld of bij een lagere eigenwoningschuld dan de uitkering.

1.6.2. Onderdeel AP (Art. I, onderdeel B)

wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt “artikel 10bis.6, eerste en zevende lid” vervangen door: artikel 10bis.6, eerste en achtste lid.
2. In het vijfde lid wordt “artikel 10bis.6, vijfde lid” vervangen door: artikel 10bis.6, zesde lid.

Memorie van Toelichting:

De wijziging van hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AP, van de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 is technisch van aard en ziet op aanpassing van verwijzingen.

1.7. Wetteksten en toelichting; Successiewet 1956 per 1-1-2017

1.7.1. In artikel 33, onderdeel 12° (Art. VII, onderdeel B)

“schenkingsrecht” vervangen door: schenkbelasting.

Memorie van Toelichting:

Abusievelijk is de term “schenkingsrecht” in artikel 13 van de SW 1956 nog niet vervangen door de per 1 januari 2010 ingevoerde term schenkbelasting. Dit wordt met de voorgestelde aanpassing rechtgezet.

1.7.2. Aan artikel 33a (Art. VII, onderdeel C)

wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Ingeval in de aangifte een beroep is gedaan op de vrijstelling, bedoeld in artikel 33, onderdeel 5o, onder c, of onderdeel 7o, voor een schenking als bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt de in artikel 11, derde lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen vermelde termijn van drie jaren verlengd met twee jaren.

Memorie van Toelichting:

Het ingevolge het Belastingplan 2016 met ingang van 1 januari 2017 geldende artikel 33a, eerste lid, van de SW 1956 geeft aan wat onder schenkingen ten behoeve van een eigen woning wordt verstaan voor de toepassing van de verhoogde vrijstelling van artikel 33, onderdelen 5°, onder c, en 7°, van de SW 1956. Op grond van het ingevolge het Belastingplan 2016 met ingang van 1 januari 2017

geldende artikel 33a, tweede lid, van de SW 1956 kan die verhoogde vrijstelling verspreid over drie achtereenvolgende kalenderjaren worden benut. De geschonken bedragen moeten uiterlijk in het tweede kalenderjaar na het kalenderjaar waarin de eerste schenking is gedaan worden aangewend ten behoeve van de eigen woning. Naar verwachting valt het in veel gevallen pas na drie kalenderjaren na te gaan wat de feitelijke benutting van de vrijstelling is geweest en op welke wijze de schenking is aangewend. Daarom wordt voorgesteld om de termijn voor het opleggen van de aanslag voor deze situaties met twee jaar te verlengen. Indien de verkrijger in de aangifte een beroep op de vrijstelling schenkbelasting eigen woning heeft gedaan, geldt derhalve een periode van vijf jaar voor het opleggen van de aanslag.

1.7.3. In artikel 82a, lid 1 (Art. VII, onderdeel E)

wordt “De verhoogde vrijstelling, bedoeld in artikel 33, onderdeel 5°, onder a” vervangen door “De verhoogde vrijstelling, bedoeld in artikel 33, onderdeel 5°, onder a en b”.

Voorts wordt “onder b en c” vervangen door: onder c.

Memorie van Toelichting:

Het ingevolge het Belastingplan 2016 met ingang van 1 januari 2017 geldende artikel 82a van de SW 1956 regelt de samenloop van de met ingang van 1 januari 2017 geldende verhoogde vrijstellingen schenkbelasting met de vóór 1 januari 2017 bestaande verhoogde vrijstellingen schenkbelasting. Abusievelijk is in genoemd artikel 82a, eerste lid, de verwijzing naar de verhoogde vrijstelling schenkbelasting voor bedragen die worden aangewend voor de betaling van kosten van een studie of de opleiding voor een beroep op een onjuiste plaats in de tekst opgenomen. Door de voorgestelde wijziging van genoemd artikel 82a wordt dit rechtgezet.

1.8. Inwerkingtreding (Art. XIX)

1. Onder toepassing van artikel 12 van de Wet raadgevend referendum treedt deze wet in werking met ingang van 1 januari 2017, met dien verstande dat artikel V voor het eerst toepassing vindt met betrekking tot boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2017.

(...)

2. Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen (TK 34.555)

2.1. Vooraf

Het wetsvoorstel 'Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen' strekt tot de uitfasering van het zogenoemde pensioen in eigen beheer voor de directeur-groootaandeelhouder (PEB). De mogelijkheid van opbouw van een PEB wordt afgeschaft, gecombineerd met een tijdelijke maatregel die voorziet in de mogelijkheid van een fiscaal gefaciliteerde afkoop van het reeds opgebouwde PEB. Voor directeur-groootaandeelhouders die hier geen gebruik van kunnen of willen maken, voorziet het wetsvoorstel in andere oplossingen. Bij aanvaarding van dit wetsvoorstel komt op een aanvaardbare wijze een einde aan een discussie over het PEB die is gestart in de Eerste Kamer in december 2012 tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Belastingplan 2013.

Daarnaast bevat het onderhavige wetsvoorstel enige andere fiscale maatregelen die ook betrekking hebben op oudedagsvoorzieningen. Een aantal van deze maatregelen draagt bij aan het vereenvoudigen van de toepassing van de belastingwetgeving en beoogt de administratieve lasten te verminderen of te voorkomen. Het gaat hierbij om maatregelen met betrekking tot pensioenuitkeringen die ingaan per de eerste dag van de maand, de afschaffing van de 100%-grens en daarvan afgeleide grenzen en de afschaffing van het doorwerkvereiste. De andere maatregelen die in dit wetsvoorstel zijn opgenomen zien op de omvang van het nabestaandenoverbruggingspensioen voor halfwezen en de toevoeging van beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieder voor lijfrenteproducten.

Hierna wordt ten eerste ingegaan op de laatstgenoemde voorgestelde maatregel, de toevoeging van beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieder voor lijfrenteproducten. Daarna wordt ingegaan op de uitfasering van het PEB omdat de op dit punt gedane wetsvoorstellen raakvlakken hebben met de derde pensioenpijler, de lijfrenteproducten. De andere hiervoor genoemde maatregelen worden niet besproken in deze actualiteitenbundel omdat die louter zien op de tweede pensioenpijler.

Beoogd is dat genoemde maatregelen per 1 januari 2017 in werking treden.

2.2. Beleggingsondernemingen ook toegelaten aanbieder voor lijfrenten

Op dit moment zijn verzekeraars, banken, beheerders van beleggingsinstellingen en beheerders van instellingen voor collectieve beleggingen in effecten (icbe's) toegelaten aanbieders voor (netto)lijfrenten waarvoor een fiscale faciliteit geldt. Beleggingsondernemingen behoren tot nu toe niet tot de kring van toegelaten aanbieders. Vertegenwoordigers van beleggingsondernemingen hebben gevraagd om ook te worden toegelaten als aanbieder van dergelijke producten. Dit zou zorgen voor meer "level playing field" voor de aanbieders. Het is op dit moment voor banken in de praktijk mogelijk

om een beleggingsrekening te koppelen aan een fiscaal gefaciliteerde lijfrentespaarrekening. Beleggingsondernemingen kunnen ook beleggingsrekeningen aanbieden, maar kunnen deze niet koppelen aan een fiscaal gefaciliteerd lijfrenteproduct, omdat beleggingsondernemingen niet behoren tot de toegestane aanbieders van dergelijke producten. Om een meer gelijk speelveld te creëren en tegelijkertijd ook de keuzemogelijkheden voor klanten te vergroten, wordt voorgesteld om ook beleggingsondernemingen in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft) aan te wijzen als toegestane aanbieders van fiscaal gefaciliteerde lijfrenteproducten. Bij beleggingsondernemingen moet dan sprake zijn van een geblokkeerde beleggingsrekening, die wordt aangehouden om met de daarop aanwezige gelden transacties uit te voeren met betrekking tot aandelen, opties en dergelijke. Net als bij een door een bank aangeboden lijfrentespaarrekening moet de rekening uiteraard geïndividualiseerd zijn en moeten de rendementen op de rekening worden bijgeschreven. Verschil is dat op een lijfrentespaarrekening uitsluitend een bedrag gespaard wordt waarover rente wordt ontvangen, terwijl een beleggingsrekening zoals gezegd wordt aangehouden om met de daarop aanwezige gelden transacties uit te voeren met betrekking tot financiële instrumenten, zoals aandelen en opties.

Zowel voor de geblokkeerde spaarrekening als voor de geblokkeerde beleggingsrekening geldt de voorwaarde dat het tegoed van de rekening uitsluitend kan worden aangewend om een oudedagslijfrente of nabestaandenlijfrente aan te kopen of om onder voorwaarden te worden uitgekeerd in termijnen. In dit kader wordt eveneens tot het tegoed van een beleggingsrekening gerekend de waarde van de beleggingen die via de beleggingsrekening zijn aangekocht. Gelet op vorenstaande wordt de term lijfrentespaarrekening vervangen door de term lijfrenterekening. Onder de term lijfrenterekening vallen zowel de geblokkeerde spaarrekening als de geblokkeerde beleggingsrekening. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd met betrekking tot de bestaande lijfrentespaarproducten.

Het toelaten van beleggingsondernemingen zal naar verwachting tot een breder speelveld en tot grotere concurrentie onder de aanbieders leiden hetgeen in het belang van de consument is. De beleggingsondernemingen die op grond van dit wetsvoorstel worden aangemerkt als toegelaten aanbieders staan onder financieel toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten en dienen zich te houden aan regels ter bescherming van de consument zoals opgenomen in de Wet op het financieel toezicht.

2.3. Uitfasering pensioen in eigen beheer (PEB)

Een directeur-grotaandeelhouder (dga) wordt in fiscaalrechtelijke zin aangemerkt als een werknemer. Net als iedere andere werknemer, kan een dga onder bepaalde voorwaarden fiscaal gefaciliteerd pensioen opbouwen. Wordt een pensioen toegezegd, dan maakt de pensioenaanspraak deel uit van de arbeidsrechtelijke overeenkomst tussen de dga en de werkgever/vennootschap. Het verschil tussen de pensioenopbouw van een dga en de pensioenopbouw van andere werknemers is dat op de pensioenopbouw van de dga de Pensioenwet niet van toepassing is. Dit heeft tot gevolg dat het

pensioen van de dga niet extern hoeft te worden verzekerd en het pensioen van de dga in eigen beheer kan worden opgebouwd. Dit kan gebeuren door het pensioen in het lichaam onder te brengen waar de dga de dienstbetrekking vervult. Het is ook mogelijk om het pensioen op te bouwen bij een ander (concern)lichaam dan de werkmaatschappij. Door het pensioen in eigen beheer (PEB) op te bouwen, worden er geen gelden onttrokken aan de onderneming, maar blijven de voor het pensioen van de dga bestemde gelden beschikbaar voor financiering van de onderneming, terwijl er wel fiscaal voor een pensioen wordt gereserveerd. De dga kan echter ook – net als andere werknemers, niet zijnde dga's – het pensioen onderbrengen bij een externe professionele verzekeraar.

Net als bij het pensioen van een gewone werknemer is bij het PEB de omkeerregel van toepassing voor de heffing van loonbelasting ingeval aan de in dat kader gestelde voorwaarden is voldaan. Het pensioen dient vanaf de pensioeningangsdatum in de vorm van een levenslange inkomensvoorziening tot uitkering te komen. De uitkeringen worden in de heffing van loonbelasting (en inkomstenbelasting) betrokken. Er rust dan ook een belastingclaim op de toegezegde pensioengelden. De heffing van loonbelasting wordt gerealiseerd door de periodieke pensioenuitkeringen op het moment van uitkering in de heffing te betrekken. Daarnaast wordt – op basis van de thans geldende wetgeving – loonbelasting geheven in geval van “verboden” handelingen, zoals het geheel of gedeeltelijk prijsgeven of afkopen van de pensioenaanspraak. In die situatie wordt in één keer de loonbelasting over de waarde in het economische verkeer van de pensioenaanspraak geheven. Tevens is in een dergelijke situatie revisierende verschuldigd.

Gedurende langere tijd was het PEB een aantrekkelijke regeling voor de dga. Hij kon onder fiscaal gunstige voorwaarden binnen zijn besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (bv) een pensioen opbouwen met als groot voordeel dat dit niet ten koste ging van de ruimte voor het doen van investeringen binnen de bv. De aantrekkelijkheid van het PEB is inmiddels grotendeels verdwenen. Hieraan liggen verschillende redenen ten grondslag, namelijk

... fiscale redenen

In het (verre) verleden was het PEB een fiscaal zeer aantrekkelijk instrument om pensioen op te bouwen en tegelijkertijd het kapitaal beschikbaar te houden voor de financiering van de onderneming. Dankzij de vormgeving als fiscale aftrekpost kan tijdens de actieve fase van de dga in de bv de winst worden verlaagd en daarmee vennootschapsbelasting worden bespaard. Een dergelijke aftrek was in het verleden tegen een vennootschapsbelastingtarief van 48% mogelijk. Doordat de huidige vennootschapsbelastingtarieven een stuk lager zijn (20–25%) is deze mogelijkheid tot uitstel van betaling van vennootschapsbelasting minder aantrekkelijk geworden. Daarnaast zijn de fiscale maximum opbouw- en premiepercentages verlaagd, waarmee ook de omvang van de fiscale aftrekmogelijkheden en dus de liquiditeitsvoordelen van pensioenopbouw in eigen beheer verder zijn beperkt.

... de waardering van de pensioenverplichting

Verder zijn er de steeds groter wordende verschillen tussen de fiscale en de commerciële waardering van de pensioenverplichting, mede ten gevolge van de lage rentestand die relevant is voor de commerciële waardering terwijl voor de fiscale waardering een vaste rekenrente van (ten minste) 4% dient te worden gehanteerd. Voor de fiscale ruimte tot het uitkeren van dividend is uitsluitend de (hoge) commerciële waarde van de pensioenverplichting van belang. Ingeval – rekening houdend met de commerciële waarde van de pensioenverplichting – onvoldoende middelen in de bv aanwezig zijn om dividend uit te keren, wordt het uitkeren van dividend aangemerkt als een afkoop van de (gehele) pensioenaanspraak (dividendklem). Over het daaruit voortvloeiende gebrek aan flexibiliteit klagen veel dga's.

Verschil fiscale en commerciële waardering

De verschillen tussen de fiscale (balans)waardering en de commerciële waardering zijn een gevolg van een aantal factoren, waaronder de te hanteren rekenrente, de leeftijdsterugstelling, het risico van vooroverlijden en de mogelijkheid om met (toekomstige) loon- en prijsstijgingen rekening te houden. Daarnaast bestaat het verschil tussen de fiscale waardering en de commerciële waardering uit de kosten- en winstopslagen die door de verzekeraars worden gehanteerd; deze kosten- en winstopslagen kunnen op basis van goed koopmansgebruik niet worden begrepen in de fiscale pensioenverplichting in eigen beheer. De voornaamste oorzaak echter voor het verschil tussen de fiscale waarde en de commerciële waarde zoals die zich in het bijzonder in de laatste jaren heeft gemanifesteerd, is de rentestand die lager is dan de wettelijk voorgeschreven fiscale rekenrente van (ten minste) 4%. Bij de berekening van de commerciële waarde wordt – anders dan voor de fiscale waardering – wel met die lagere rentestand rekening gehouden. De commerciële waarde van de pensioenverplichting is daarom, als gevolg van de huidige lage rentestand, momenteel aanzienlijk hoger dan de fiscale waarde van de pensioenverplichting.

De gevolgen van dit verschil kunnen fors zijn. Voor de heffing van loonbelasting wordt uitgegaan van de waarde in het economische verkeer, dat wil zeggen het bedrag dat aan een onafhankelijke, externe verzekeraar zou moeten worden betaald om het toegezegde pensioen aan te kopen, terwijl voor de vennootschapsbelasting de fiscale (balans)waarde uitgangspunt is. Kleine rechtspersonen mogen de commerciële jaarrekening opstellen op basis van de fiscale waarderingsgrondslagen (commercieel volgt fiscaal). Dit lijkt weliswaar een deel van het probleem weg te nemen, maar het heeft slechts tot gevolg dat het eigen vermogen van die rechtspersoon hoger lijkt dan het werkelijk is, waardoor vaak (ten onrechte) wordt gedacht dat er ruimte is om dividend uit te delen. In gevallen waarbij de verplichting op de balans is opgenomen op basis van de fiscale waarderingsgrondslagen en er dividend wordt uitgedeeld, wordt het deel van het vermogen aangetast dat commercieel voor het pensioen gereserveerd zou moeten blijven. Als dat het geval is, kan dat ertoe leiden dat het pensioen voor de toepassing van de loonbelasting geacht wordt te zijn afgekocht en in de heffing van loonbelasting betrokken wordt.

In geval van bijvoorbeeld echtscheiding kan het zo zijn dat het pensioen tegen de waarde in het economische verkeer moet worden overgedragen aan een verzekeraar terwijl de waarde van de

verplichting op de balans van de bv is berekend met inachtneming van de fiscale regels. De tegenover deze verplichting staande middelen kunnen dan niet toereikend zijn voor de overdracht naar een verzekeraar.

... de financiële situatie van veel bv's

In de praktijk blijken veel bv's onvoldoende middelen te bezitten tegenover de in eigen beheer gehouden pensioenverplichting en dreigen veel bv's niet aan deze verplichting te kunnen voldoen. Hierdoor biedt een PEB minder zekerheid dan een extern belegde oudedagsvoorziening. Er is sprake van conflicterende belangen tussen enerzijds de wens om een veilige oudedagsvoorziening op te bouwen en anderzijds de wens om te kunnen voldoen aan een financieringsbehoefte van die onderneming [Zoals prof. dr. G.J.B. Dietvorst het in zijn afscheidsrede als hoogleraar bij Tilburg University van 16 oktober 2015 «De jaren geteld» op blz. 31 verwoordde: «Pensioen en financiering van de eigen onderneming zijn twee doelstellingen die niet met elkaar te verenigen zijn.» Volgens hem moet pensioen gewaarborgd zijn en de daartoe bestemde middelen moeten buiten de directe beschikkingsmacht van betrokkene zijn. Prof. dr. mr. E.J.W. Heithuis zei tijdens de deskundigen-bijeenkomst inzake het pakket Belastingplan 2016 op 23 november 2015 in de Eerste Kamer, het volgende: "Er is maar één goede oplossing voor het huidige pensioen in eigen beheer en dat is afschaffen met een soepele overgangsregeling voor bestaande gevallen. (...) Pensioen toezeggen en het geld toch in je eigen bedrijf houden, klinkt een beetje als van twee walletjes willen eten. Daar zou onze fiscale wetgeving geen aanleiding toe moeten geven.", Kamerstukken I 2015/16, 34 302 F].

... administratieve redenen

De aanzienlijke administratieve lasten en de toegenomen complexiteit van het PEB in zijn geheel vormen een niet te negeren probleem. De waarderings- en berekeningssystematiek is ingewikkeld. De hoogte van de voor de fiscale winstbepaling in aanmerking te nemen pensioendotatie wordt op basis van actuariële grondslagen bepaald, waardoor elk jaar opnieuw specialisten (actuariel deskundigen) zowel bij de dga als bij de Belastingdienst nodig zijn om die dotatie te berekenen. Ter illustratie: bij de Belastingdienst zijn 75 personen bezig met het PEB. De dga moet ook regelmatig de hulp van andere specialisten inroepen voor bijvoorbeeld het aanpassen van pensioenbrieven en, in geval van scheiding, voor de pensioenverevening of –verrekening. De daarmee gemoeide kosten beperken voor de dga het voordeel van de fiscaal gefaciliteerde PEB-opbouw.

Samenvattend

De financiële voordelen van het PEB zijn in de loop van de tijd steeds kleiner geworden of zelfs verdwenen en die beperkte financiële voordelen wegen in verreweg de meeste gevallen niet meer op tegen de nadelen: het gebrek aan flexibiliteit en de hoge administratieve lasten. Het is dan ook niet bijzonder dat tijdens de behandeling van het Belastingplan 2013 in de Eerste Kamer in december 2012 een discussie over het PEB is gestart. Deze discussie die vooral betrekking had op het onderzoek naar de mogelijkheden om (zoveel mogelijk) binnen de huidige systematiek van het PEB de knelpunten weg te nemen, is terug te vinden in een reeks van Kamerstukken [Zie met name de

Kamerstukken I 2013/14, 33.752, E, Kamerstukken II 2013/14, 33.752, nr. 94, Kamerstukken I 2014/15, 33.752, X, Kamerstukken I 2014/15, 33.752, AA, Kamerstukken II 2015/16, 34.002, nr. 108, Kamerstukken I 2015/16, 33.752, AB, Kamerstukken II 34.302, nr. 113, Kamerstukken II 2015/16, 34.302, nr. 117 en Kamerstukken II 2015/16, 34.302, nr. 122].

Gedurende deze discussie werd ook steeds duidelijker dat een (verdere) opbouw van het PEB in veel gevallen door adviseurs wordt ontraden en dat het merendeel van de dga's de (verdere) opbouw van het PEB daadwerkelijk heeft stopgezet *[In het rapport van de Werkgroep Ondernemerspensioen van Tilburg University, De toekomst van het pensioen van de ondernemer, november 2015, zijn de uitkomsten van enquêtes onder dga's en onder adviseurs opgenomen. Daaruit blijkt dat ongeveer 50% (volgens enquête onder dga's) tot 60% (volgens enquête onder adviseurs) van de dga's de verdere opbouw van het pensioen heeft stopgezet].*

Een groot deel van de dga's heeft het PEB dus eigenlijk al vaarwel gezegd. Daarmee zijn de problemen van de dga's die nog wel een PEB hebben echter niet kleiner geworden. De huidige verplichtingen als gevolg van het reeds opgebouwde PEB blijven op de balans staan en daarmee blijft ook de noodzaak bestaan voor de dga om jaarlijks kosten te maken in verband met de ingewikkelde waarderings- en berekeningssystematiek ten behoeve van de juiste waardering van de pensioenverplichting. De dga en de Belastingdienst worden nog steeds geconfronteerd met de hiervoor beschreven knelpunten.

Intussen wordt de vraag naar het afschaffen van het PEB steeds duidelijker en indringender gesteld, zowel vanuit de wetenschap en de advieswereld als door de dga's zelf. Die gedachte om het PEB af te schaffen is overigens niet nieuw. Zo was de mogelijkheid tot afschaffen van het PEB al onderdeel van discussie tijdens de Brede Herwaardering II *[Kamerstukken II 1992–1993, 23.046, nr. 3, p. 3 (MvT)]*. In een meer recent verleden hebben bijvoorbeeld de Studiecommissie Belastingstelsel *[Studiecommissie Belastingstelsel, Continuïteit en vernieuwing; een visie op het belastingstelsel, blz. 81]* en de Vereniging voor Belastingwetenschap *[Geschriften van de Vereniging voor Belastingwetenschap (nr. 242), Fiscale behandeling van oudedagsvoorzieningen, blz. 14]* voor het afschaffen van het PEB gepleit.

De combinatie van de bestaande knelpunten, het gegeven dat het PEB in veel gevallen wordt ontraden, het gegeven dat veel dga's de (verdere) opbouw van het PEB daadwerkelijk hebben stopgezet, het gegeven dat de dga en de Belastingdienst worden geconfronteerd met hoge administratieve lasten, respectievelijk hoge uitvoeringskosten, en het groeiende pleidooi voor afschaffing, heeft bij het kabinet tot de conclusie geleid dat er alle reden is om het PEB te heroverwegen. Uiteindelijk geeft het kabinet er de voorkeur aan om het PEB niet langer voort te zetten. Die voorkeur heeft het kabinet tot uitdrukking gebracht in de brief van 1 juli 2016 aan beide Kamers, waarin de gekozen oplossingsrichting, namelijk het uitfaseren van het PEB, bekend is gemaakt *[Kamerstukken II 2015/16, 34.302, nr. 122]*.

Dit heeft geleid tot het onderhavige wetsvoorstel waarin wordt voorgesteld de mogelijkheid tot een fiscaal gefaciliteerde opbouw van het PEB af te schaffen, gecombineerd met een fiscaal aantrekkelijke uitstapmogelijkheid voor bestaande PEB-verplichtingen. Met name deze fiscaal aantrekkelijke afkoopmogelijkheid moet ervoor zorgen dat een dga ook daadwerkelijk “schoon schip” kan maken en bevrijd wordt van zijn administratieve verplichtingen en zijn mogelijke dividendklem.

Aan de dga die het PEB wel zou willen beëindigen maar acute belastingheffing wil voorkomen, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om een afkoop te realiseren, wordt de mogelijkheid geboden om de pensioenaanspraken na het prijsgeven om te zetten in een oudedagsverplichting (zie ook paragraaf 2.4.4).

2.4. PEB – afschaffing en gefaciliteerde beëindiging

2.4.1. Uitfasering

De in het onderhavige wetsvoorstel opgenomen voorstellen met betrekking tot het PEB houden het volgende in:

- a) Met ingang van 1 januari 2017 is het niet langer mogelijk om nog fiscaal gefaciliteerd nieuwe pensioenaanspraken op te bouwen in eigen beheer (dus is het ook niet langer mogelijk om nog te doteren aan eventueel reeds in eigen beheer opgebouwde pensioenaanspraken).
- b) De dga wordt gedurende een periode van drie jaar de mogelijkheid geboden zijn opgebouwde pensioenaanspraak af te kopen. Deze afkoopmogelijkheid betekent het volgende:
 - De pensioenaanspraak wordt fiscaal geruisloos (zonder loonbelasting, revisierente en vennootschapsbelasting) afgestempeld naar het niveau van de waarde van de pensioenverplichting op de balans voor de heffing van vennootschapsbelasting (fiscale waarde van de pensioenverplichting).
 - Die fiscale waarde van de pensioenverplichting vóór de afstempeling vormt het uitgangspunt (de grondslag) voor de vaststelling van de grondslag van de loonbelasting die verschuldigd is ter zake van de afkoop, met dien verstande dat op deze grondslag een korting wordt verleend.
 - Ter zake van de afkoop is geen revisierente verschuldigd.
- c) De dga voor wie een afkoop geen reële optie is, wordt de mogelijkheid geboden om op het moment van het fiscaal geruisloos afstempelen van de pensioenaanspraak naar het niveau van de fiscale waarde van de pensioenverplichting, de pensioenaanspraak om te zetten in een aanspraak ingevolge een zogenoemde oudedagsverplichting (zie paragraaf 2.4.4).

Hierna zal de afschaffing en de gefaciliteerde mogelijkheid tot beëindiging nader worden toegelicht. In de bijlage bij deze memorie is op basis van een voorbeeld geschetst hoe de verschillende opties rekenkundig uitwerken. Voorts zal in een afzonderlijke paragraaf aandacht worden geschonken aan

de positie van de partner of beter gezegd het waarborgen van de rechten van de partner. Tot slot wordt ingegaan op enige overige aspecten.

2.4.2. Beëindiging PEB

Dit wetsvoorstel gaat uit van afschaffing van het PEB met ingang van 1 januari 2017. Daarmee stopt vanaf 1 januari 2017 voor de dga de mogelijkheid om bij de bv fiscaal gefaciliteerd een pensioen op te bouwen. De dga kan (vanzelfsprekend) over nieuwe dienstjaren na 1 januari 2017 wel een oudedagsvoorziening opbouwen bij een professionele aanbieder, net zoals een “gewone” werknemer, niet zijnde een dga, dat ook kan.

Indien de dga geen gebruik wenst te maken van de hierna beschreven mogelijkheden tot een gefaciliteerde afkoop of de omzetting naar een oudedagsverplichting, blijft voor hem voor de tot en met 31 december 2016 in eigen beheer opgebouwde aanspraken de huidige regelgeving in de vennootschapsbelasting en loon- en inkomstenbelasting gelden. Het opbouwen van nieuwe aanspraken is echter niet meer mogelijk, dus er is ook geen dotatie meer mogelijk ingeval tot 1 januari 2017 reeds pensioenaanspraken zijn opgebouwd. Indexering (indien toegezegd) van tot 1 januari 2017 opgebouwde aanspraken vindt nog wel plaats. Indien de reeds opgebouwde aanspraken niet worden afgekocht of omgezet in aanspraken ingevolge een oudedagsverplichting blijft dit een PEB en blijven de eventuele verschillen tussen de commerciële en de fiscale waarde gehandhaafd. De mogelijk daaraan gekoppelde nadelen zoals eerder in deze memorie beschreven, worden dan ook niet weggenomen.

2.4.3. Afkoop

Een verregaande vereenvoudiging, zowel voor de dga als voor de Belastingdienst, en het wegnemen van de knelpunten verbonden aan het PEB, worden pas gerealiseerd als zoveel mogelijk dga's op zo kort mogelijke termijn daadwerkelijk afscheid nemen van het PEB. Om dat te bewerkstelligen is het noodzakelijk om een afkoop van de pensioenaanspraken voor de dga aantrekkelijk te maken. Daarvoor is het noodzakelijk te voorzien in een fiscaal gefaciliteerde afkoop. Daarin voorziet dit wetsvoorstel.

Een eerste stap bij een dergelijke afkoop is het fiscaal geruisloos afstempelen van de pensioenaanspraak naar het niveau van de fiscale (balans)waarde van de pensioenverplichting, zijnde de waarde van de tegenover de pensioenaanspraak staande verplichting op de balans voor de heffing van vennootschapsbelasting. Fiscaal geruisloos houdt in dat ter zake van deze afstempeling geen loonbelasting, vennootschapsbelasting of revisierente verschuldigd wordt *[Er ontstaat overigens voor de vennootschapsbelasting ook geen aftrekpost ter grootte van het verschil tussen de commerciële waarde en de fiscale waarde van de pensioenverplichting]*. De aldus afgestempelde pensioenaanspraak kan vervolgens met een korting fiscaal vriendelijk worden afgekocht.

Uitgangspunt voor de heffingsgrondslag voor deze afkoop is dus niet de waarde in het economische verkeer van de pensioenaanspraak vóór afstempeling, maar de fiscale (balans)waarde van de pensioenverplichting vóór de afstempeling.

Er is geen revisierente verschuldigd. De afkoop wordt zoals gezegd voorts aantrekkelijk gemaakt door het verlenen van een korting op die grondslag (de fiscale waarde van de pensioenverplichting vóór de afstempeling). Om te bewerkstelligen dat deze afkoop en de daarmee te bereiken vereenvoudiging op een zo kort mogelijke termijn plaatsvinden, geldt de afkoopmogelijkheid slechts gedurende drie jaren, namelijk in 2017, 2018 en 2019. Bovendien neemt de korting af per jaar. In 2017 geldt een korting van 34,5%, in 2018 een korting van 25% en in 2019 een korting van 19,5%.

Voorgesteld wordt de afstempeling van de pensioenaanspraak naar de fiscale (balans)waarde van de tegenover die aanspraak staande pensioenverplichting te laten plaatsvinden op basis van de balanswaarden zoals die gelden op het moment van afkoop. Feitelijk zijn dat de per 1 januari 2017 “bevroren” balanswaarden, vermeerderd met de actuariële oprenting die daarna eventueel nog heeft plaatsgevonden. Bij de afkoop wordt uitgegaan van die fiscale balanswaarde vóór afstempeling. De korting wordt in beginsel ook over die fiscale balanswaarde verleend, maar om anticipatie-effecten te voorkomen wordt de korting maximaal verleend over de fiscale balanswaarde van de pensioenverplichting zoals die gold op 31 december 2015 *[Indien een boekjaar in 2015 eerder dan op 31 december wordt afgesloten geldt deze eerdere datum als bepalend voor de vaststelling van de fiscale balanswaarde die als grondslag dient voor de berekening van de korting die ten hoogste kan worden verleend]*. Over de waardeinstijging die als gevolg van dotaties, oprenting en indexering na die datum is ontstaan, wordt geen korting op de grondslag verleend. Vanzelfsprekend wordt ook over dat deel geen revisierente verschuldigd. Zodoende zijn er voor deze fiscaal gefaciliteerde afkoopmogelijkheid dus twee bedragen nodig. Zowel voor de afstempeling van de pensioenaanspraken als voor de afkoop van die pensioenaanspraken is de fiscale (balans)waarde van de pensioenverplichting ten tijde van de afstempeling nodig en voor de berekening van de maximale korting op de grondslag is ook de fiscale (balans)waarde van de pensioenverplichting per 31 december 2015 nodig.

2.4.4. Oudedagsverplichting

Het kabinet is zich ervan bewust dat de geschetste gefaciliteerde afkoop niet voor iedereen de ideale oplossing is. Voor die situatie voorziet het voorstel in de mogelijkheid om de pensioenaanspraak tot uiterlijk 31 december 2019 fiscaal geruisloos af te stempelen zoals hiervoor beschreven en vervolgens op basis van de vóór de afstempeling geldende fiscale (balans)waarde van de tegenover de pensioenaanspraak staande verplichting om te zetten in een zogenoemde oudedagsverplichting (deze mogelijkheid is de zogenoemde spaarvariant, genoemd in eerdere brieven aan de Eerste en Tweede Kamer *[Kamerstukken II 2015/16, 34.302, nr. 117 en Kamerstukken II 2015/16, 34.302, nr. 122]*). Het geldt blijft in de onderneming en de dga houdt een aanspraak voor de oude dag. Belastingheffing vindt dan pas plaats in de uitkeringsfase. De hoogte van deze reservering ligt wel vast, dat wil zeggen dat

aan deze reservering niet kan worden gedoteerd. Het bedrag neemt alleen nog toe door oprenting die wettelijk zal worden voorgeschreven. De dga kan de reservering op elk gewenst moment opeisen om extern een lijfrenteproduct te bedingen. Indien hier niet voor wordt gekozen, moet de reservering vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd door het eigenbeheerlichaam gedurende 20 jaren gelijkmatig worden uitgekeerd aan de dga. Het is mogelijk de uitkeringen in de vijf jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd al in te laten gaan. In dat geval wordt de periode van 20 jaar vermeerderd met het aantal jaren dat de uitkeringen eerder ingaan. Bij de keuze voor deze oudedagsverplichting heeft de dga door de daaraan verbonden fiscaal geruisloze afstempeling in ieder geval de mogelijkheid zijn dividendklem geheel of gedeeltelijk weg te nemen, zonder dat hij acuut moet afrekenen. Dit kan hij al snel doen, bijvoorbeeld al in 2017. Uiteraard kan de dga in een later stadium alsnog besluiten tot afkoop van deze verplichting. Als dat gebeurt in 2018 of in 2019 heeft deze dga nog de mogelijkheid om die afkoop te laten plaatsvinden met overeenkomstige toepassing van de dan geldende kortingen voor afkoop van het PEB zoals hiervoor beschreven en zonder dat revisierente verschuldigd wordt. Ook hier geldt de korting derhalve over maximaal de fiscale balanswaarde zoals die gold op 31 december 2015. Na 2019 zal bij afkoop over de volledige reservering loonbelasting en revisierente verschuldigd zijn.

2.4.5. Positie van de partner

Met de hiervoor beschreven fiscaal gefaciliteerde mogelijkheden van het fiscaal geruisloos afstempelen van de pensioenaanspraak, gevolgd door een afkoop of het omzetten in een oudedagsverplichting, kunnen ook de (afgeleide) pensioenrechten van de partner van de dga worden verlaagd. Waar in deze paragraaf over partner wordt gesproken, wordt tevens bedoeld de gewezen partner. Het wetsvoorstel voorziet in de voorwaarde dat die partner uitdrukkelijk moet instemmen met de door de dga beoogde beëindiging van het PEB. Met deze voorwaarde worden primair de rechten van de partner beschermd terwijl tegelijkertijd wordt verzekerd dat de partner zich bewust is van de gevolgen van het afstempelen van de pensioenaanspraak, gevolgd door een afkoop of een omzetting in een oudedagsverplichting. Voor het partnerpensioen is in de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding reeds geregeld dat een dga hierover geen afspraken kan maken zonder toestemming van de partner. Voor het ouderdomspensioen is een dergelijke wettelijke bepaling er echter niet. Om die reden wordt voorgesteld een dergelijke voorwaarde nu in de wet op te nemen.

Het is uiteraard aan de partner om die toestemming ook daadwerkelijk te verlenen. Als er sprake is van goede afspraken dan wel een passende compensatie voor het verlies aan rechten door de partner, zal een partner geen belang hebben bij het weigeren van toestemming. De beëindiging van het PEB heeft voordelen en kan daarmee dus ook een belang voor de partner hebben. Zo maakt bijvoorbeeld het vervallen van de dividendklem dividenduitkeringen weer mogelijk waardoor het gezinsinkomen verhoogd kan worden. Daarnaast kunnen, net als bij een scheiding, afspraken worden gemaakt om bijvoorbeeld het aan de partner toekomende deel van de waarde van het pensioen bij een professionele verzekeraar onder te brengen. Verder kan de partner compensatie eisen via bijvoorbeeld aanvullende huwelijkse voorwaarden *[Bij een dergelijke compensatie kan bij de grote*

groep dga's wier PEB-aanspraak commercieel onder water staat, rekening worden gehouden met de uitspraak van Hof Den Haag in een civielrechtelijke zaak (Gerechtshof Den Haag, 18 juni 2014, nr. 105.012.193-01, ECLI:NL:GHDHA:2014:2744). Daarin heeft genoemd hof geoordeeld dat een dekkingstekort bij het PEB evenredig voor rekening van zowel de dga als diens echtgenoot moet komen. De echtgenoot kan op basis daarvan dus niet meer opeisen dan de dga zelf uit de bv als oudedagsvoorziening kan verwachten. Eenzelfde uitspraak heeft Hof Den Haag op 23 maart 2016 gedaan (Gerechtshof Den Haag, 23 maart 2016, nr. 200.173.543/01, ECLI:GHDHA:2016:1032)]. Er zullen echter gevallen voorkomen waarbij de partner niet instemt en het PEB derhalve niet beëindigd kan worden. De opgebouwde PEB-rechten zullen dan worden “bevroren” overeenkomstig het gestelde in **paragraaf 2.4.2**.

2.4.6. Overige aspecten

2.4.6.1. Informatieplicht

De afkoop van de pensioenaanspraken of de omzetting daarvan in de oudedagsverplichting komt niet direct tot uitdrukking in bijvoorbeeld de loonaangifte of de (commerciële) jaarrekening. Het is echter noodzakelijk dat de Belastingdienst beschikt over informatie van de dga over zijn uitfasering van het PEB. Ten eerste is het van belang dat de Belastingdienst inzicht krijgt in de exacte bedragen die gemoeid zijn met de afstempeling en de eventuele afkoop of de omzetting in een oudedagsverplichting. Daarmee kan ook het gebruik van deze facilitering worden gevolgd. Ten tweede is het noodzakelijk dat de dga aan de Belastingdienst kenbaar maakt dat de partner of de gewezen partner van de dga heeft ingestemd met een wijziging in het PEB. Daarom zal de dga de Belastingdienst moeten informeren indien hij gebruik heeft gemaakt van een van de opties voor een gefaciliteerde beëindiging van het PEB. Deze informatieverplichting is geen verzoek tot toepassing van de fiscaal gefaciliteerde beëindiging van het PEB, maar een voorwaarde waaraan moet worden voldaan als hiervan gebruik wordt gemaakt. Bij algemene maatregel van bestuur zal worden bepaald welke informatie aan de Belastingdienst moet worden verstrekt en op welke wijze deze informatie moet worden aangeleverd.

2.4.6.2. Gesplitste polissen

Sommige dga's hebben een zogenoemde gesplitste polis. Onder een gesplitste polis wordt in dit verband verstaan een pensioenovereenkomst waarbij een deel van het pensioen is verzekerd bij een eigenbeheerlichaam (en dus een PEB is als hiervoor bedoeld) en een deel bij een externe verzekeraar. Ingevolge de huidige fiscale wetgeving mag waardeoverdracht van het extern verzekerde pensioen plaatsvinden naar een eigenbeheerlichaam. Dit betekent dat bij gesplitste polissen het extern verzekerde deel fiscaal gezien mag worden “teruggehaald” naar eigen beheer.

Na afschaffing van het PEB zoals voorzien in het onderhavige wetsvoorstel, is een eigenbeheerlichaam vanaf 2017 geen toegelaten verzekeraar meer, met uitzondering van het tot en met 31 december 2016 in het eigenbeheerlichaam opgebouwde PEB. Waardeoverdracht van een extern verzekerde pensioen naar een eigenbeheerlichaam is dan ook vanaf 1 januari 2017 niet langer mogelijk. Het kabinet ziet geen aanleiding om te bewerkstelligen dat het extern verzekerde deel na

2016 nog kan worden teruggehaald naar eigen beheer. Doel van het onderhavige wetsvoorstel is immers te bewerkstelligen dat zoveel mogelijk dga's hun PEB beëindigen vanwege de eerder in deze memorie beschreven knelpunten, verbonden aan het PEB. Deze knelpunten doen zich niet voor bij een extern verzekerd pensioen. Overigens is het terughalen van het extern verzekerde deel in 2016 nog wel mogelijk. In dat geval kan dit deel in 2017, 2018 of 2019 worden afgekocht, maar over dit deel wordt geen korting verleend omdat de korting maximaal wordt verleend over de fiscale (balans)waarde zoals die per ultimo 2015 vermeld stond op de balans van de bv die de PEB-verplichting heeft. Over die afkoop is ook geen revisierende verschuldigd.

2.4.6.3. Afkoop reeds ingegane pensioenen

Het gefaciliteerd afkopen van het PEB is ook mogelijk voor reeds ingegane pensioenen. Met andere woorden, gefaciliteerde afkoop is niet voorbehouden aan pensioenaanspraken die nog in de opbouwfase zitten en dus nog niet tot uitkering zijn gekomen.

Echter, bij afkoop van het reeds tot uitkering gekomen PEB in 2017, 2018 of 2019 zal de fiscale balanswaarde op het moment van afstempelen lager zijn dan die per ultimo 2015. In dat geval wordt de korting berekend over de fiscale (balans)waarde op het moment van afstempelen en niet over de (hogere) fiscale (balans)waarde ultimo 2015.

2.4.6.4. Afgekocht PEB kan niet worden “ingehaald” in de derde pijler

Premies voor lijfrenteproducten mogen alleen in aftrek worden gebracht als sprake is van een pensioentekort (jaarruimte). Voor zover die ruimte in een bepaald jaar niet volledig wordt gebruikt, ontstaat er een extra aftrekruimte, de reserveringsruimte, die in een van de zeven daaropvolgende jaren alsnog kan worden gebruikt (“inhaal”). Bij de opbouw van een PEB is sprake van aan de dga toekomende aanspraken volgens een pensioenregeling. Een dergelijke opbouw telt dan ook mee voor de beantwoording van de vraag of en in hoeverre sprake is van een pensioentekort. In de jaren dat PEB is opgebouwd, is er voor dat deel dan ook geen pensioentekort en dus geen ruimte om de premies voor een lijfrenteproduct in aftrek te brengen. Dit verandert niet (met terugwerkende kracht) bij beëindiging van het PEB. Nog steeds blijft er dan in de jaren dat gedoteerd is aan het PEB geen ruimte om premies voor een lijfrenteproduct in aftrek te brengen.

Beëindiging van het PEB met gebruikmaking van een gefaciliteerde afkoop leidt dan ook niet tot extra inhaalruimte voor de aankoop van een derdepijlerproduct. Indien in de jaren dat het PEB is opgebouwd niet de volledige opbouwruimte is benut, is er voor deze niet-benutte opbouwruimte uiteraard wel de mogelijkheid een lijfrenteproduct aan te schaffen. Deze ruimte is reeds bestaande ruimte die er ook zou zijn als het PEB niet beëindigd zou worden.

2.4.6.5. Aandelen (pensioen-)bv in andere handen

Een bijzondere situatie doet zich voor indien de aandelen in het eigenbeheerlichaam op het moment van het gedeeltelijk prijsgeven van de pensioenaanspraken en de afkoop of omzetting in een oudedagsverplichting niet in handen zijn van de (gewezen) werknemer zelf. Alsdan zal bij het – zonder verdere compensatie – prijsgeven van pensioenrechten en als gevolg van de daaruit volgende

waardestijging van de aandelen, in de regel sprake zijn van een bevoordeling van de aandeelhouders door de (gewezen) werknemer, waardoor schenkbelasting verschuldigd zal zijn. Dit geldt zowel in geval van een overdracht van de aandelen in het zicht van het benutten van de in dit wetsvoorstel voorziene afkoop- of omzetfaciliteit als in het geval waarin de aandelen in het eigenbeheerlichaam al langer bij een ander berusten.

2.4.7. Samenvattend

Met deze uitwerking van de uitfasering van het PEB is naar de mening van het kabinet sprake van een regeling die voordelen biedt voor vrijwel alle betrokkenen. De dga's die gebruikmaken van de mogelijkheid tot fiscaal gefaciliteerde beëindiging van het PEB worden door het afstempelen van de pensioenaanspraak geheel of gedeeltelijk bevrijd van de dividendklem. Deze dga's ontvangen ten opzichte van de bestaande regels een forse tegemoetkoming in de loonbelasting door over het verschil tussen de waarde in het economische verkeer van tegenover de pensioenaanspraak staande verplichting en de fiscale waarde van die verplichting geen loonbelasting en ook geen revisierente verschuldigd te zijn. Na het afstempelen kan de dga kiezen tussen afkoop van de pensioenaanspraak en omzetting van de pensioenaanspraak in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. Voor degenen die voor afkoop kiezen geldt een stevige korting op de grondslag, waardoor ook dat gedeelte niet in de belastingheffing wordt betrokken, en is ook ter zake van de afkoop geen revisierente verschuldigd. De rechten van de partner zullen in de in het wetsvoorstel voorziene uitwerking van de uitfasering van het PEB worden beschermd.

In de eerder in deze memorie aangehaalde discussie over de problemen met het PEB en de mogelijkheden om aan die problemen tegemoet te komen, is over de fiscaal gefaciliteerde beëindiging van het PEB een aantal malen de vraag gesteld of deze facilitering echt voordelig is voor de dga. Daarbij is vooral een vergelijking gemaakt tussen de verschuldigde belasting bij de in dit wetsvoorstel voorziene mogelijkheid tot afkoop en de verschuldigde belasting ingeval het PEB niet wordt beëindigd en op de pensioengerechtigde leeftijd tot uitkering komt.

Zoals eerder in deze memorie is toegelicht leidt het huidige PEB in veel gevallen tot problemen voor de dga, problemen die uitgebreid zijn beschreven in paragraaf 2 van deze memorie. Dit wetsvoorstel strekt ertoe om aan die problemen tegemoet te komen. Daarom is het wenselijk dat een dga de mogelijkheid krijgt om zijn PEB te beëindigen. De huidige wetgeving staat aan een dergelijke beëindiging in de weg omdat de fiscale consequenties van dien aard zijn dat in verreweg de meeste gevallen een beëindiging financieel niet haalbaar is. Een fiscale facilitering is dan ook noodzakelijk om de beschreven problemen op te lossen.

Bij de beantwoording van de vraag of een van de geboden opties interessant is voor de dga spelen verschillende aspecten een rol, aspecten die wellicht voor de dga belangrijker zijn dan het mogelijke fiscale voordeel. Uiteraard is ook de mening van de (gewezen) partner van belang. Daarnaast zal de afweging voor een dga van 64 jaar en een PEB waarvoor de benodigde financiële middelen in de bv

aanwezig zijn, anders uitvallen dan voor de dga van 40 jaar waarvoor in de bv onvoldoende financiële middelen aanwezig zijn om zelfs maar tegemoet te komen aan de fiscale (balans)waarde van het PEB. Een dga zal ook meewegen in hoeverre een afkoop of een omzetting naar een oudedagsverplichting hem de mogelijkheden biedt om vreemd geld aan te trekken of om dividend uit te keren. Een andere van belang zijnde factor is in hoeverre een dga geld in privé nodig heeft en alleen al om die reden een PEB zal willen afkopen. Met een beëindiging van het PEB wordt de dga ook verlost van een forse administratieve last verbonden aan het instandhouden van het PEB. De verwachting is dat met deze beëindiging op termijn een reductie van de administratieve lasten wordt bereikt van € 10 miljoen.

De vraag of de geboden fiscale faciliteiten voordeliger zijn dan de situatie waarin een PEB regulier tot uitkering komt, laat zich moeilijk in algemene zin beantwoorden. Bij het maken van een dergelijke vergelijking zou moeten worden uitgegaan van een fors aantal aannames die alle van invloed zijn op de uiteindelijke rekensom. Hoe oud is de dga, wat is de levensverwachting van de dga en eventueel diens partner, wat is de pensioeningangsdatum, hoe ontwikkelt de rente zich, hoe ontwikkelen de belastingtarieven zich op termijn in relatie tot de huidige tarieven, de toekomstige winst- en verliespositie van de bv enzovoorts. Iedere dga zal voor zichzelf op basis van de voor hem van belang zijnde afwegingen moeten bepalen in hoeverre de geboden faciliteiten voor hem aantrekkelijk zijn. In de in de bijlage bij deze memorie opgenomen rekenvoorbeelden is een dergelijke vergelijking dan ook niet opgenomen.

Het kabinet is van mening dat met het onderhavige wetsvoorstel het de dga aantrekkelijk wordt gemaakt om zijn PEB te beëindigen, met name door de korting op de grondslag van 34,5% in het eerste jaar bij afkoop. De verwachting is dan ook dat zo'n 36% van de dga's het PEB zal afkopen en dat ongeveer 24% van de dga's het PEB zal omzetten in een oudedagsverplichting.

2.5. Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017

2.5.1. Artikel 1.7 (Art. I, onderdeel A)

wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel b, wordt "lijfrentespaarrekening" vervangen door "lijfrenterekening". Voorts wordt "onderdeel c" vervangen door: onderdeel d.
2. In het vierde lid wordt "lijfrentespaarrekening" vervangen door: lijfrenterekening..

Memorie van Toelichting:

De aanpassingen van de in de artikelen 1.7, 3.124, 3.133, 5.16 en 9.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) opgenomen verwijzingen naar een lijfrentespaarrekening als bedoeld in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 zijn van technische aard en houden verband met de voorgestelde opname

van beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieders voor lijfrenteproducten en de daarmee gepaard gaande wijziging van het begrip “lijfrentespaarrekening” in het begrip “lijfrenterekening”. Tevens wordt in artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van de Wet IB 2001 een verwijzing aangepast in verband met de verlettering van artikel 3.126a, tweede lid, onderdeel c, van de Wet IB 2001 tot artikel 3.126a, tweede lid, onderdeel d, van die wet.

2.5.2. In artikel 3.124, lid 2 (Art. I, onderdeel G)

wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 1.7 Wet IB 2001 in paragraaf 2.4.1.

2.5.3. Artikel 3.126a (Art. I, onderdeel H)

wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt “een lijfrentespaarrekening” vervangen door: een lijfrenterekening.
2. In het eerste lid, aanhef, wordt “een bank” vervangen door “een bank of beleggingsonderneming”. Voorts wordt “geblokkeerde rekening (lijfrentespaarrekening)” vervangen door: geblokkeerde rekening waarop gelden worden aangehouden of die wordt aangehouden ter uitvoering van transacties in financiële instrumenten als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht (lijfrenterekening).
3. In het eerste lid, onderdelen a en b, wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.
4. In het tweede lid, aanhef, wordt “Een bank of beheerder” vervangen door: Een bank, beleggingsonderneming of beheerder.
5. In het tweede lid, onderdeel a, wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.
6. In het tweede lid wordt, onder verlettering van de onderdelen b en c tot onderdelen c en d, na onderdeel a een onderdeel ingevoegd, luidende:
b. een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van beleggingsonderneming mag uitoefenen, en die is gevestigd in Nederland;.
7. In het tweede lid, onderdeel d (nieuw), wordt “als bank of als beheerder” vervangen door “als bank, als beleggingsonderneming of als beheerder”. Voorts wordt “onderdeel a onderscheidenlijk onderdeel b” vervangen door: onderdeel a, onderdeel b, onderscheidenlijk onderdeel c.
8. In het derde en vierde lid wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.
9. In het vijfde lid wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door “lijfrenterekening” en wordt “lijfrentespaarrekeningen” vervangen door “lijfrenterekeningen”. Voorts wordt “eenzelfde bank of beheerder van een beleggingsinstelling” vervangen door: eenzelfde bank, beleggingsonderneming of beheerder van een beleggingsinstelling.

Memorie van Toelichting:

De voorgestelde wijzigingen van artikel 3.126a van de Wet IB 2001 dienen ertoe om ook beleggingsondernemingen in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft) toe te laten als aanbieders van lijfrenteproducten.

Ingevolge de wijzigingen van het eerste lid worden beleggingsondernemingen in de lijst van toegelaten aanbieders opgenomen en wordt het begrip “lijfrentespaarrekening” vervangen door het begrip “lijfrenterekening”. Daarmee wordt tot uitdrukking gebracht dat een als lijfrenteproduct aan te merken rekening na wetswijziging niet een geblokkeerde spaarrekening hoeft te zijn, maar ook een geblokkeerde beleggingsrekening kan zijn. Zo’n lijfrenterekening kan als het om een beleggingsrekening gaat zowel worden aangeboden door een bank *[Voor zover de vergunning die op basis van de Wft aan de bank is verleend ook beleggingsdiensten betreft]* als door een beleggingsonderneming. Gaat het om een spaarrekening, dan is op grond van de Wft uitsluitend een bank bevoegd om deze aan consumenten aan te bieden.

Bedragen die worden overgemaakt naar een bij een beleggingsonderneming aangehouden beleggingsrekening die voldoet aan de in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 gestelde voorwaarden worden als gevolg van de voorgestelde wijziging gelijkgesteld met premies voor lijfrenten als bedoeld in artikel 1.7, eerste lid, onderdeel a, van de Wet IB 2001 die dienen ter compensatie van een pensioentekort als bedoeld in artikel 3.124, eerste lid, onderdeel a, van de Wet IB 2001. Een beleggingsonderneming kan in opdracht van de consument met die overgemaakte bedragen via die beleggingsrekening transacties in financiële instrumenten verrichten. De beleggingsrekening wordt door de beleggingsonderneming zelf of via een bank voor de klant op diens naam en voor diens rekening aangehouden. Op de beleggingsrekening worden de financiële instrumenten aangehouden en wordt in de regel in ieder geval ook een geldsaldo aangehouden ten laste waarvan de bedragen gedebiteerd worden die een consument verschuldigd is in het kader van de beleggingsdiensten die aan de consument worden verleend. Ingevolge artikel 3.126a, eerste lid, onderdeel a, van de Wet IB 2001 dienen ook de met de overgemaakte bedragen behaalde rendementen te worden bijgeboekt op de beleggingsrekening. Ook deze bedragen zijn vervolgens weer beschikbaar voor het verrichten van transacties. Het geldsaldo en de waarde van de financiële instrumenten vormen samen het tegoed van de geblokkeerde beleggingsrekening. Is sprake van een lijfrente(beleggings)rekening als bedoeld in het onderhavige artikel, dan dient de beleggingsrekening wel geblokkeerd te zijn. Dat betekent dat de beleggingsrekening niet voor andere doeleinden mag worden aangewend dan op grond van artikel 3.126a van de Wet IB 2001 is toegestaan. Net als bij een geblokkeerde spaarrekening is daarbij van belang dat in de overeenkomst een verbod op afkoop, vervreemding en dergelijke wordt opgenomen. Gegarandeerd dient te zijn dat de naar de beleggingsrekening overgemaakte bedragen en het met de overgemaakte bedragen – al dan niet door gebruikmaking van financiële instrumenten – behaalde rendement uiterlijk op het laatste moment dat artikel 3.126a, vierde lid, van de Wet IB 2001 toestaat volledig worden aangewend voor een verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de

Wet IB 2001 dan wel voor het uitkeren in vaste en gelijkmatige termijnen overeenkomstig artikel 3.126a, vierde lid, van de Wet IB 2001.

De aanpassing van het tweede lid hangt samen met de hiervoor bedoelde opname van de beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieders. In het voorgestelde tweede lid, onderdeel b, wordt met betrekking tot deze groep aanbieders als voorwaarde gesteld dat zij ingevolge de Wft in Nederland het bedrijf van beleggingsonderneming mogen uitoefenen en in Nederland gevestigd zijn. Voor beleggingsondernemingen die buiten Nederland gevestigd zijn en in Nederland beleggingsdiensten verlenen zal ingevolge het voorgestelde tweede lid, onderdeel d, als voorwaarde gelden dat zij door de Minister van Financiën aangewezen zijn, voldoen aan voorwaarden met betrekking tot het verschaffen van inlichtingen over de uitvoering van de regeling en zekerheid stellen voor de invordering van de verschuldigde belasting dan wel dat de belastingplichtige zelf zich heeft verplicht om deze zekerheid te stellen.

Ook de aanpassing van het vijfde lid vloeit voort uit de opname van de beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieder. Ook in dat lid wordt de term “lijfrentespaarrekening” vervangen door de term “lijfrenterekening”. Onder dit laatste begrip wordt zowel een lijfrentespaarrekening als een lijfrentebeleggingsrekening begrepen. De in genoemd vijfde lid opgenomen afkoopregeling voor kleine lijfrenten wordt daarmee eveneens van toepassing op de bij een beleggingsonderneming aangehouden lijfrenterekening.

2.5.4. In artikel 3.127, lid 6 en 7 (Art. I, onderdeel I)

wordt “artikel 18a, elfde lid” vervangen door: artikel 18a, achtste lid.
--

Memorie van Toelichting:

De wijziging van artikel 3.127 van de Wet IB 2001 houdt verband met het voorstel tot het afschaffen van de in de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964) opgenomen 100%-grens voor het ouderdomspensioen en de daarvan afgeleide grenzen voor het partner- en wezenpensioen. De wijziging in artikel 3.127 van de Wet IB 2001 houdt verband met de in artikel III, onderdelen A, B en C, voorziene vernummering van enkele leden van de artikelen 18a, 18b en 18c van de Wet LB 1964. Met deze aanpassing is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

2.5.5. In artikel 3.133, lid 8 (Art. I, onderdeel J)

wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 1.7 Wet IB 2001 in paragraaf 2.4.1.

2.5.6. In artikel 5.16, lid 2, onderdeel b en lid 3 (Art. I, onderdeel L)

wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 1.7 Wet IB 2001 in paragraaf 2.4.1.

2.5.7. In artikel 5.16a, lid 1, onderdeel b (Art. I, onderdeel M)

wordt “een bank of beheerder” vervangen door: een bank, beleggingsonderneming of beheerder.

Memorie van Toelichting:

De aanpassing van artikel 5.16a van de Wet IB 2001 houdt verband met de voorgestelde opname van beleggingsondernemingen als toegelaten aanbieders van lijfrenterekeningen als bedoeld in artikel 3.126a van de Wet IB 2001. Voorgesteld wordt om deze uitbreiding ook te laten gelden voor nettolijfrenten, waarvoor ingevolge artikel 5.16 van de Wet IB 2001 een vrijstelling van de vermogensrendementsheffing in box 3 geldt.

2.5.8. In artikel 9.2, lid 4 (Art. I, onderdeel Q)

wordt “lijfrentespaarrekening” vervangen door: lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 1.7 Wet IB 2001 in paragraaf 2.4.1.

2.5.9. Na artikel 10a.17 (Art. I, onderdeel R)

wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10a.18 Overgangsbepaling uitfaseren pensioen in eigen beheer

1. Met betrekking tot pensioenvoorzieningen waarvoor een lichaam als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen d of e, van de Wet op de loonbelasting 1964, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, als verzekeraar optreedt, blijven de artikelen 3.18, eerste lid, tweede volzin, en vijfde lid, 3.27, tweede, derde en vierde lid, 3.83, tweede en zevende lid, 5.17, tweede lid, en 7.2, achtste lid, alsmede de daarop gebaseerde bepalingen, zoals die artikelen en bepalingen luiden op 31 december 2016, van toepassing.

2. Bij het bepalen van de in een kalenderjaar genoten winst wordt een oudedagsverplichting als bedoeld in artikel 38p van de Wet op de loonbelasting 1964, in afwijking van artikel 3.29, gewaardeerd met inachtneming van de marktrente, bedoeld in artikel 38p, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964.

3. Toepassing van artikel 38n, tweede lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 leidt niet tot:

- a. het op het tijdstip van die toepassing genieten van inkomen uit aanmerkelijk belang in de zin van artikel 4.12;
- b. een verhoging van de verkrijgingsprijs van aandelen of winstbewijzen in de zin van artikel 4.21, eerste lid.

Memorie van Toelichting:

Op grond van dit wetsvoorstel vervalt met ingang van 1 januari 2017 de mogelijkheid tot het fiscaal gefaciliteerd opbouwen van een pensioen in eigen beheer. Indien geen gebruik wordt gemaakt van de in dit wetsvoorstel opgenomen mogelijkheden tot een gefaciliteerde afkoop of de omzetting naar een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting, dient voor de tot en met 31 december 2016 in eigen beheer opgebouwde aanspraken de huidige regelgeving te blijven gelden. Het eerste lid van het voorgestelde artikel 10a.18 van de Wet IB 2001 strekt ertoe de bepalingen in de Wet IB 2001 die betrekking hebben op het pensioen in eigen beheer en die vervallen als gevolg van het beëindigen van de mogelijkheid tot het fiscaal gefaciliteerd opbouwen van een pensioen in eigen beheer, van toepassing te doen blijven op de pensioenaanspraken zoals die op 31 december 2016 waren opgebouwd en zoals die daarna (afhankelijk van de pensioenovereenkomst) nog actuariael worden opgerent.

Het voorgestelde artikel 38n, tweede lid, van de Wet LB 1964 voorziet in de mogelijkheid om de opgebouwde pensioenrechten – in samenhang met het prijsgeven daarvan tot de fiscale balanswaarde van de pensioenverplichting vóór afstempeling – om te zetten in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. In het tweede lid van genoemd artikel 10a.18 wordt bepaald dat deze oudedagsverplichting voor de winstbepaling, in afwijking van artikel 3.29 van de Wet IB 2001, moet worden gewaardeerd met inachtneming van de markttrente, bedoeld in artikel 38p, eerste lid, van de Wet LB 1964.

Bij het prijsgeven, bedoeld in artikel 38n, tweede lid, van de Wet LB 1964, van een gedeelte van een (in eigen beheer verzekerde) pensioenaanspraak, zou mogelijk het standpunt ingenomen kunnen worden dat de dga dit doet in zijn hoedanigheid van aandeelhouder. Dit zou dan kunnen worden gezien als een storting van informeel kapitaal en daarmee – voor de toepassing van de aanmerkelijkbelangregeling in de inkomstenbelasting – leiden tot een verhoging van de verkrijgingsprijs van aanmerkelijkbelangaandelen. Mogelijk zou ook het standpunt ingenomen kunnen worden dat toepassing van artikel 38n, tweede lid, van de Wet LB 1964 op dat moment leidt tot het genieten van inkomen uit aanmerkelijk belang in de zin van artikel 4.12 van de Wet IB 2001. Om dit te voorkomen, wordt in het voorgestelde derde lid van genoemd artikel 10a.18 geregeld dat toepassing van artikel 38n, tweede lid, van de Wet LB 1964 niet leidt tot het op het tijdstip van die toepassing genieten van inkomen uit aanmerkelijk belang in de zin van artikel 4.12 van de Wet IB 2001 en tevens niet leidt tot een verhoging van de verkrijgingsprijs van aandelen of winstbewijzen in de zin van artikel 4.21, eerste lid, van de Wet IB 2001.

2.6. Wetteksten en toelichting; Wet LB 1964 per 1-1-2017

2.6.1. Vóór artikel 39 (Art. III, onderdeel R)

worden vier artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 38n

1. Op aanspraken ingevolge een pensioenregeling waarvan een lichaam als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen d of e, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, als verzekeraar optreedt, blijven de artikelen 18h, 19a, 19b, 19c, 19d en 38j, alsmede de daarop gebaseerde bepalingen, zoals die artikelen en bepalingen luiden op 31 december 2016, van toepassing.
2. In afwijking van het eerste lid kan een aanspraak ingevolge een pensioenregeling als bedoeld in het eerste lid zonder toepassing van artikel 19b, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, worden prijsgegeven voor zover de waarde in het economische verkeer van die aanspraak hoger is dan de fiscale balanswaarde van de tegenover die aanspraak staande verplichting op het moment van prijsgeven mits die aanspraak op datzelfde tijdstip geheel:
 - a. wordt afgekocht; of
 - b. geruisloos wordt omgezet in een niet tot het loon behorende aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting.
3. Onder de fiscale balanswaarde, bedoeld in het tweede lid, wordt verstaan: de voor de toepassing van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in aanmerking te nemen waarde.
4. Ingeval de werknemer of gewezen werknemer een partner als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet heeft, is het tweede lid uitsluitend van toepassing met schriftelijke instemming van die partner. Onder partner wordt voor de toepassing van de vorige volzin mede verstaan de gewezen partner die recht heeft gehouden op een deel van de aanspraak, bedoeld in het tweede lid.
5. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld voor de toepassing van dit artikel, waaronder voorwaarden over het bewaren en verstrekken van de voor die toepassing benodigde informatie.

Artikel 38o

1. Bij een afkoop van een aanspraak ingevolge een pensioenregeling als bedoeld in artikel 38n, tweede lid, onderdeel a, wordt in afwijking in zoverre van artikel 19b, eerste lid, als loon uit vroegere dienstbetrekking in aanmerking genomen: de afkoopwaarde van deze aanspraak verminderd met 34,5% van de fiscale balanswaarde, bedoeld in artikel 38n, derde lid, van de tegenover de afgekochte aanspraak staande verplichting bij het lichaam, bedoeld in artikel 38n, eerste lid, op het moment van afkoop, doch ten hoogste met 34,5% van de fiscale balanswaarde, bedoeld in artikel 38n, derde lid, van de tegenover de afgekochte aanspraak staande verplichting op de eindbalans van het in 2015 geëindigde boekjaar van dat lichaam.
2. De afkoopwaarde, bedoeld in het eerste lid, is de fiscale balanswaarde, bedoeld in artikel 38n, derde lid, van de tegenover de afgekochte aanspraak staande verplichting aan het eind van het

boekjaar van het lichaam, bedoeld in artikel 38n, eerste lid, voorafgaand aan het moment van afkoop vermeerderd met de actuariële oprenting ervan vanaf het einde van dat boekjaar tot het moment van afkoop en verminderd met de uitkeringen die na afloop van dat boekjaar ten laste van deze aanspraak zijn gedaan en waardeverminderingen ervan als gevolg van het gedeeltelijk prijsgeven van de afgekochte aanspraak ingevolge artikel 19b, achtste lid, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016.

3. Op een afkoop als bedoeld in het eerste lid is artikel 30i van de Algemene wet inzake rijksbelastingen niet van toepassing.

Artikel 38p

1. Een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting als bedoeld in artikel 38n, tweede lid, onderdeel b, wordt jaarlijks verhoogd met een bij ministeriële regeling bepaalde marktrente, en kan geruisloos worden aangewend ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet inkomstenbelasting 2001 of een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet dan wel overeenkomstig de in het tweede en derde lid opgenomen voorwaarden in termijnen worden uitgekeerd.

2. Voor zover een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting als bedoeld in het eerste lid niet is aangewend ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet inkomstenbelasting 2001 of een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet, wordt de waarde van deze aanspraak in een periode van twintig jaar in termijnen met een gelijke tussenperiode van ten hoogste een jaar uitgekeerd als loon uit vroegere dienstbetrekking, waarbij het in een jaar uit te keren bedrag gelijk is aan de stand van de oudedagsverplichting aan het begin van dat jaar gedeeld door het aantal op dat tijdstip nog resterende uitkeringsjaren. Voorts geldt daarbij:

a. bij in leven zijn van de werknemer of gewezen werknemer:

1o. dat de termijnen aan hem worden uitgekeerd en de eerste termijn niet eerder wordt uitgekeerd dan nadat hij de leeftijd bereikt die vijf jaar lager is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, maar uiterlijk twee maanden na de datum waarop hij de laatstgenoemde leeftijd bereikt;

2o. dat, ingeval de eerste termijn eerder aan hem wordt uitgekeerd dan nadat hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt, de periode van twintig jaar, bedoeld in de eerste volzin, wordt vermeerderd met het aantal jaren tussen het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn en de laatstgenoemde leeftijd;

3o.. dat, ingeval de omzetting, bedoeld in artikel 38n, tweede lid, meer dan twee maanden later plaatsvindt dan nadat hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt, de eerste termijn aan hem wordt uitgekeerd direct na het moment van omzetting en de periode van twintig jaar, bedoeld in de eerste volzin, wordt verminderd met het aantal jaren tussen het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn en de laatstgenoemde leeftijd;

b. bij overlijden van de werknemer of gewezen werknemer terwijl ingevolge onderdeel a nog geen termijnen zijn ingegaan:

1o. dat de termijnen binnen twaalf maanden na het overlijden ingaan;

- 2o. dat de termijnen worden uitgekeerd aan zijn erfgenamen, voor zover dit natuurlijke personen zijn.
3. Indien ingevolge het tweede lid, onderdelen a of b, termijnen zijn ingegaan en de genietter van de termijnen overlijdt, gaat het recht op de nog niet uitgekeerde termijnen over op zijn erfgenamen, voor zover dit natuurlijke personen zijn.
4. De artikelen 19a en 19b, zoals die artikelen luiden op 31 december 2016, de artikelen 3.83 en 7.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001, zoals die artikelen luiden op 31 december 2016, de artikelen 2.8, tweede lid, 2.9 en 3.136 van de Wet inkomstenbelasting 2001, artikel 30i van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de artikelen 25, vijfde lid, en 26, derde lid, van de Invorderingswet 1990 en artikel 32, derde lid, van de Successiewet 1956 zijn van overeenkomstige toepassing op aanspraken ingevolge een oudedagsverplichting als bedoeld in het eerste lid.
5. Artikel 38o is van overeenkomstige toepassing bij een gehele afkoop van een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 38q

Artikel 38n, tweede lid, en artikel 19b zijn niet van toepassing op het gedeelte van het pensioen dat is opgebouwd in 2016 voor zover de opbouw in 2016 meer dan 125% hoger was dan de opbouw in 2015. Ingeval op enig tijdstip zich met het deel van de aanspraak waarop ingevolge de eerste volzin artikel 38n, tweede lid, en artikel 19b niet van toepassing zijn een omstandigheid voordoet als bedoeld in artikel 19b, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, wordt op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip de waarde van dat deel 9 als loon uit een vroegere dienstbetrekking van de werknemer of gewezen werknemer in aanmerking genomen, met overeenkomstige toepassing van artikel 30i van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Memorie van Toelichting:

In verband met het voorgestelde uitfaseren van het pensioen in eigen beheer worden vier artikelen in het overgangsrecht van de Wet LB 1964 opgenomen. Daarin wordt geregeld op welke manieren het pensioen in eigen beheer afgewikkeld kan worden en welke voorwaarden daaraan verbonden zijn.

Toelichting op artikel 38n

In het kader van de voorgestelde uitfasering van het pensioen in eigen beheer worden drie mogelijkheden geboden. Het pensioen in eigen beheer kan worden beëindigd door dit – in samenhang met fiscaal geruisloze afstempeling tot de fiscale balanswaarde op het moment van prijsgeven – op de in het voorgestelde artikel 38o van de Wet LB 1964 beschreven wijze af te kopen (eerste mogelijkheid) of fiscaal geruisloos om te zetten in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting als bedoeld in het voorgestelde artikel 38p van de Wet LB 1964 (tweede mogelijkheid). Zolang het pensioen in eigen beheer niet op een van deze twee wijzen wordt beëindigd, blijft het pensioen in eigen beheer bestaan en is sprake van een zogenoemd “bevroren” pensioen in eigen beheer (derde mogelijkheid). Deze drie mogelijkheden voor het pensioen in eigen beheer zijn opgenomen in het voorgestelde artikel 38n van de Wet LB 1964.

Het eerste lid van genoemd artikel 38n heeft betrekking op een “bevroren” pensioen in eigen beheer. In genoemd eerste lid wordt geregeld dat op een pensioen in eigen beheer de artikelen 18h, 19a, 19b, 19c, 19d en 38j van de Wet LB 1964, zoals die artikelen luiden op 31 december 2016, van toepassing blijven. Indien een pensioenregeling is overeengekomen waarbij een deel van de aanspraak is verzekerd bij een eigenbeheerlichaam en een deel van de aanspraak bij een andere toegelaten verzekeraar (een lichaam als bedoeld in het huidige artikel 19a, eerste lid, onderdelen a, b, c of f, van de Wet LB 1964) volgt uit het eerste lid van genoemd artikel 38n dat het overgangsrecht alleen geldt voor het pensioen dat is verzekerd bij een eigenbeheerlichaam (pensioen in eigen beheer) en dat voor het andere deel de met ingang van 1 januari 2017 geldende tekst van de genoemde bepalingen derhalve onverkort van toepassing is.

Dat op het pensioen in eigen beheer de artikelen 18h, 19a, 19b, 19c, 19d en 38j van de Wet LB 1964, zoals die artikelen luiden op 31 december 2016, van toepassing blijven, heeft onder meer tot gevolg dat voor deze pensioenaanspraken de eigenbeheerlichamen toegelaten aanbieders blijven en dat ook overdracht van de betreffende verplichtingen mag plaatsvinden naar een ander eigenbeheerlichaam. Voor zover de pensioenaanspraak bij een andere verzekeraar dan een eigenbeheerlichaam is verzekerd vervalt deze mogelijkheid; dergelijke pensioenaanspraken kunnen vanaf 1 januari 2017 dan ook niet meer “teruggehaald” worden naar een eigenbeheerlichaam. Verder mag het “bevroren” pensioen in eigen beheer door het van toepassing blijven van het huidige artikel 19b, eerste lid, onderdeel c, en achtste lid, van de Wet LB 1964 niet worden prijsgegeven, tenzij sprake is van niet voor verwezenlijking vatbare aanspraken dan wel is voldaan aan de voorwaarden van het huidige achtste lid van genoemd artikel 19b.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat aan een “bevroren” pensioen in eigen beheer vanaf 1 januari 2017 geen nieuwe aanspraken op pensioen in eigen beheer kunnen worden toegevoegd. Dit is het gevolg van de voorgestelde aanpassing van artikel 19a, eerste lid, van de Wet LB 1964 als gevolg waarvan eigenbeheerlichamen niet langer worden aangemerkt als een toegelaten aanbieder voor een fiscaal gefaciliteerd pensioen, afgezien van het overgangsrecht voor op 31 december 2016 bestaande aanspraken. Afhankelijk van de vormgeving van de gesloten pensioenovereenkomst kan na 31 december 2016 nog wel indexatie plaatsvinden, conform de op 31 december 2016 geldende bepalingen die van toepassing blijven voor de “bevroren” aanspraken.

In het tweede lid van genoemd artikel 38n worden de twee mogelijkheden voor beëindiging van het pensioen in eigen beheer genoemd. In onderdeel a staat het afkopen van het pensioen in eigen beheer en in onderdeel b het omzetten van het pensioen in eigen beheer in een niet tot het loon behorende en derhalve onder de zogenoemde omkeerregel vallende aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. Voor een verdere toelichting op deze twee mogelijkheden voor beëindiging van het pensioen in eigen beheer wordt verwezen naar de toelichting op het voorgestelde artikel 38o van de Wet LB 1964 (afkoop) en het voorgestelde artikel 38p van de Wet LB 1964 (omzetting in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting).

Indien gebruik wordt gemaakt van een van de hiervoor genoemde mogelijkheden tot beëindiging van het pensioen in eigen beheer mag op grond van het tweede lid van genoemd artikel 38n het pensioen in eigen beheer zonder toepassing van artikel 19b van de Wet LB 1964, zoals dat artikel luidde op 31

december 2016, worden prijsgegeven voor zover de waarde in het economische verkeer van deze aanspraak hoger is dan de fiscale balanswaarde van de tegenover deze aanspraak staande verplichting op het moment van prijsgeven. Doordat genoemd artikel 19b niet van toepassing is, leidt het prijsgeven van de aanspraak tot de fiscale balanswaarde van de tegenover deze pensioenaanspraak staande verplichting niet tot het belasten van de waarde in het economische verkeer van de aanspraak als loon uit vroegere dienstbetrekking. Ook heeft het niet van toepassing zijn van genoemd artikel 19b tot gevolg dat artikel 30i van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) niet van toepassing is en derhalve geen revisierente verschuldigd is bij het prijsgeven. Het prijsgeven van het pensioen in eigen beheer tot de fiscale balanswaarde van de tegenover de aanspraak staande verplichting op het moment van prijsgeven vindt zodoende fiscaal geruisloos plaats.

Wat in dit kader wordt verstaan onder de fiscale balanswaarde van de tegenover de aanspraak staande verplichting is opgenomen in het derde lid van genoemd artikel 38n. Dit is de voor de toepassing van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Wet Vpb 1969) in aanmerking te nemen waarde. Het gaat derhalve om de waarde van de bijbehorende verplichting voor de heffing van de vennootschapsbelasting.

Aan het fiscaal geruisloos mogen afstempelen van het pensioen in eigen beheer (in combinatie met de afkoop of de omzetting in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting) zoals hiervoor omschreven, zijn wel enkele voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden zijn opgenomen in het tweede, vierde en zesde lid van genoemd artikel 38n.

Op grond van het tweede lid van genoemd artikel 38n geldt in de eerste plaats de voorwaarde dat het pensioen in eigen beheer op hetzelfde tijdstip als het prijsgeven van het verschil tussen de waarde in het economische verkeer van de aanspraak en de fiscale balanswaarde (de voor de toepassing van de vennootschapsbelasting in aanmerking te nemen waarde) van de tegenover die aanspraak staande verplichting plaatsvindt, voor die gehele fiscale balanswaarde wordt afgekocht dan wel omgezet *[Voor de vennootschapsbelasting is door de directe samenhang tussen het gedeeltelijk prijsgeven van de aanspraak en de afkoop of omzetting tegen de fiscale balanswaarde alsdan sprake van een afkoop of omzetting tegen de boekwaarde die fiscaal neutraal verloopt. Voor de duidelijkheid wordt dit expliciet bepaald in artikel 34e, derde lid, van de Wet Vpb 1969]*. Bij een gedeeltelijke afkoop dan wel een gedeeltelijke omzetting blijft genoemd artikel 19b van toepassing en is ook revisierente verschuldigd.

Ingeval de werknemer of gewezen werknemer een partner als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet heeft, mag op grond van het vierde lid van genoemd artikel 38n het pensioen in eigen beheer alleen fiscaal geruisloos worden afgestempeld en vervolgens worden afgekocht dan wel omgezet in een oudedagsverplichting met schriftelijke instemming van die partner. Hetzelfde geldt indien de (gewezen) werknemer een gewezen partner heeft die recht heeft gehouden op een deel van het pensioen in eigen beheer in de vorm van een partnerpensioen of een afgeleid recht op een deel van het ouderdomspensioen van de (gewezen) werknemer. Deze voorwaarde van het moeten geven van schriftelijke toestemming is opgenomen ter bescherming van de (gewezen) partner. Bij beëindiging van het pensioen in eigen beheer door afkoop dan wel omzetting vervalt de (afgeleide) gerechtigdheid

van de (gewezen) partner hierop ingeval geen nadere afspraken worden gemaakt. De (gewezen) partner moet hiervan op de hoogte zijn, zodat deze een passende compensatie kan bedingen en niet zonder het te weten rechten verliest.

Op grond van het vijfde lid van genoemd artikel 38n kunnen nadere voorwaarden worden gesteld voor de toepassing van dat artikel, waaronder voorwaarden over het bewaren en verstrekken van de voor die toepassing benodigde informatie. Het voornemen is in een algemene maatregel van bestuur (AMvB) op te nemen dat bij het fiscaal geruisloos gedeeltelijk prijsgeven van het pensioen in eigen beheer en het in samenhang daarmee afkopen dan wel omzetten van het resterende deel bepaalde informatie moet worden aangeleverd bij de Belastingdienst. Hierbij dient in de eerste plaats te worden gedacht aan de waarde in het economische verkeer en de fiscale balanswaarde van de tegenover de aanspraak staande verplichting op het moment onmiddellijk voorafgaand aan het prijsgeven en afkopen of omzetten. Verder zal indien de werknemer of gewezen werknemer een partner als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet of een gewezen partner heeft eveneens een bewijs van de instemming van die (gewezen) partner met het prijsgeven en afkopen dan wel omzetten van de pensioenaanspraak in eigen beheer moeten worden aangeleverd. In dat geval moet bij omzetting van het pensioen in eigen beheer in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting tevens worden aangegeven of er een regeling is getroffen in geval van scheiding en het bewijs dat de (gewezen) partner hiermee heeft ingestemd. Het hiervoor genoemde bewijs van instemming van de (gewezen) partner moet worden geleverd via het ondertekenen door de (gewezen) partner van het informatieformulier dat aan de Belastingdienst moet worden gestuurd (zie hierna). Indien wordt gekozen voor afkoop van het pensioen in eigen beheer zal in ieder geval ook de fiscale balanswaarde aan het begin en einde van het boekjaar dat in 2015 eindigde moeten worden gemeld.

Voor het aanleveren van deze informatie aan de Belastingdienst heeft de (gewezen) werknemer een maand vanaf het moment van prijsgeven. Indien niet of niet op tijd aan deze informatieplicht wordt voldaan, zijn de regels die normaliter gelden bij het prijsgeven van een pensioenaanspraak in eigen beheer van toepassing. Dit betekent dat in dat geval de waarde in het economische verkeer van de gehele pensioenaanspraak in een keer als loon uit vroegere dienstbetrekking wordt belast en dat revisierente is verschuldigd.

Voor het aanleveren van de informatie zal een formulier op de site van de Belastingdienst worden geplaatst dat kan worden ingevuld en vervolgens uitgeprint en opgestuurd naar de Belastingdienst. Zoals hiervoor aangegeven moet, indien instemming van de partner vereist is, dit formulier ook door de partner worden ondertekend.

Toelichting op artikel 38o

In het voorgestelde artikel 38o van de Wet LB 1964 wordt de in het hiervoor toegelichte artikel 38n, tweede lid, onderdeel a, van de Wet LB 1964 opgenomen afkoopmogelijkheid nader uitgewerkt. Daarbij wordt in de eerste plaats geregeld dat niet de hele afkoopwaarde van de aanspraak als loon uit vroegere dienstbetrekking in aanmerking wordt genomen, maar de afkoopwaarde verminderd met een korting.

Bij een afkoop van een aanspraak ingevolge een pensioenregeling wordt op grond van artikel 19b, eerste lid, van de Wet LB 1964 op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip de waarde in het economische verkeer van de aanspraak belast als loon uit vroegere dienstbetrekking. In afwijking hiervan wordt in het eerste lid van genoemd artikel 38o geregeld dat bij de afkoop van een aanspraak ingevolge een pensioenregeling als bedoeld in artikel 38n, tweede lid, onderdeel a, van de Wet LB 1964 het als loon uit vroegere dienstbetrekking in aanmerking te nemen bedrag wordt gesteld op de in het tweede lid omschreven afkoopwaarde van dat pensioen verminderd met 34,5% van de fiscale balanswaarde van de tegenover de afgekochte pensioenaanspraak staande verplichting bij het lichaam, bedoeld in artikel 38n, eerste lid, van de Wet LB 1964, op het moment van afkoop, doch ten hoogste met 34,5% van de fiscale balanswaarde van de tegenover de afgekochte pensioenaanspraak staande verplichting op de eindbalans van het boekjaar dat eindigde in 2015 van dat lichaam. In het tweede lid van genoemd artikel 38o wordt bepaald wat onder de afkoopwaarde van het af te kopen pensioen in eigen beheer moet worden verstaan. Dit is de fiscale balanswaarde van de tegenover het af te kopen pensioen in eigen beheer staande verplichting aan het eind van het boekjaar van het lichaam, bedoeld in artikel 38n, eerste lid, van de Wet LB 1964, voorafgaand aan het moment van afkoop vermeerderd met de actuariële oprenting vanaf het einde van dat boekjaar tot het moment van afkoop en verminderd met de uitkeringen die na afloop van dat boekjaar nog zijn gedaan en een waardevermindering als gevolg van het gedeeltelijk prijsgeven van het pensioen in eigen beheer waarbij aan de voorwaarden van artikel 19b, achtste lid, van de Wet LB 1964 zoals dat luidde op 31 december 2016, voor fiscaal geruisloos prijsgeven is voldaan.

Als de fiscale balanswaarde van de tegenover het pensioen in eigen beheer staande verplichting op het moment van afkoop hoger is dan de fiscale balanswaarde van de tegenover het pensioen in eigen beheer staande verplichting per ultimo het boekjaar dat in 2015 is geëindigd, wordt over het verschil tussen de fiscale balanswaarde ultimo dat boekjaar en die op het moment van afkoop geen korting verleend; om anticipatie-effecten te voorkomen, wordt dit bedrag voor de volledige waarde in de heffing betrokken.

Ook een reeds ingegaan pensioen in eigen beheer kan worden afgekocht. In dat geval zal – als gevolg van de pensioenuitkering(en) na 2015 – de fiscale balanswaarde op het moment van afkoop van de tegenover het pensioen in eigen beheer staande verplichting in het algemeen lager zijn dan de fiscale balanswaarde ervan per ultimo van het boekjaar dat in 2015 eindigde. Hetzelfde zal zich voordoen in gevallen waarin op basis van het besluit van 18 maart 2013 [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 18 maart 2013, nr. BLKB 2013/27M (Stcrt. 2013, 8018)*] onder de daar genoemde voorwaarden in 2016 gedeeltelijk is afgezien van een pensioenaanspraak in eigen beheer. Door het gedeeltelijk afzien zal de fiscale balanswaarde van de tegenover het pensioen in eigen beheer staande verplichting in het algemeen lager zijn dan per ultimo het boekjaar dat in 2015 eindigde. In die situaties wordt de korting berekend over de fiscale balanswaarde van de tegenover het afgekochte pensioen in eigen beheer staande verplichting op het moment van afkoop. Hiermee wordt voorkomen dat een hogere korting wordt verleend over de op het moment van afkoop nog aanwezige fiscale balanswaarde van de tegenover het pensioen in eigen beheer staande verplichting dan 34,5% van die fiscale balanswaarde.

Doordat op de afkoop artikel 19b, eerste lid, van de Wet LB 1964 van toepassing blijft, zou bij de afkoop revisierende verschuldigd zijn op grond van artikel 30i van de AWR. Om dit te voorkomen wordt in het derde lid van genoemd artikel 38o geregeld dat bij een dergelijke afkoop artikel 30i van de AWR niet van toepassing is en dus ter zake van de afkoop geen revisierende verschuldigd is.

Door het van toepassing blijven van artikel 19b, eerste lid, van de Wet LB 1964, worden, conform de huidige situatie, opgelegde conserverende aanslagen invorderbaar, indien een handeling plaatsvindt als bedoeld in genoemd artikel 19b, eerste lid. Wel vindt, bij een afkoop als bedoeld in genoemd artikel 38o, kwijtschelding plaats van de conserverende aanslag tot het bedrag dat op grond van genoemd artikel 38o verschuldigd is. Dit wordt geregeld in het in dit wetsvoorstel opgenomen artikel 70ca van de Invorderingswet 1990 (IW 1990).

Toelichting op artikel 38p

In het voorgestelde artikel 38p van de Wet LB 1964 wordt de in artikel 38n, tweede lid, onderdeel b, van de Wet LB 1964 op te nemen mogelijkheid van fiscaal geruisloze omzetting van pensioen in eigen beheer in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting nader uitgewerkt.

Het eerste lid van genoemd artikel 38p regelt dat een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting jaarlijks verplicht wordt verhoogd met een bij ministeriële regeling bepaalde marktrente. In deze ministeriële regeling zal worden aangesloten bij het zogenoemde U-rendement zoals dat maandelijks bekend wordt gemaakt door het Verbond van Verzekeraars. Deze oprenting vindt plaats zolang er een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting bestaat, derhalve ook indien reeds uitkeringen plaatsvinden uit de oudedagsverplichting. Als gevolg van de toepassing van de omkeerregel wordt ook deze oprenting overigens pas belast bij uitkering. Verder wordt in dit lid geregeld dat deze aanspraak fiscaal geruisloos kan worden aangewend voor de aankoop van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet IB 2001 of een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van de genoemde wet. Wanneer niet van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, dient de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting als loon uit vroegere dienstbetrekking tot uitkering te komen op de wijze als neergelegd in het voorgestelde artikel 38p, tweede en derde lid, van de Wet LB 1964, zoals hierna nader wordt toegelicht. Bij alle genoemde opties is het de bedoeling dat het tegoed over een zodanig lange periode wordt uitgekeerd dat sprake blijft van een oudedagsvoorziening. Het is niet de bedoeling dat in een keer over het totaalbedrag beschikt kan worden.

In het tweede lid van genoemd artikel 38p wordt geregeld op welke wijze de waarde van de aanspraak tot uitkering komt, ingeval niet wordt gekozen voor de aanwending van die waarde ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet IB 2001 of een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet. De uitkering zal dan over een periode van in beginsel twintig jaar plaatsvinden, waarbij de uitkeringen als loon uit vroegere dienstbetrekking in de heffing zullen worden betrokken. Daarbij is het in een jaar uit te keren bedrag steeds gelijk aan de stand van de oudedagsverplichting aan het begin van dat jaar gedeeld door het aantal op dat tijdstip nog resterende uitkeringsjaren. Dat betekent dat in het eerste jaar 1/20e van de waarde van de aanspraak aan het begin van dat jaar wordt uitgekeerd. In het tweede jaar vindt een

uitkering plaats van 1/19e van het saldo dat resteert na vermindering met de eerste uitkering en na verhoging van het restant met het bedrag van de oprenting op basis van de marktrente, bedoeld in het eerste lid. In het derde jaar vindt een uitkering plaats van 1/18e van het saldo dat resteert na vermindering met de voorgaande uitkering en na verhoging van het restant met het bedrag van de oprenting op basis van de marktrente, bedoeld in het eerste lid. Dit uitkeringsschema loopt door tot de laatste uitkering is gedaan. De werknemer of gewezen werknemer kan daarbij kiezen of de jaarlijkse uitkering in een termijn wordt uitbetaald of in maandelijkse termijnen. Het is ook mogelijk om voor een andere periode tussen een maand en twaalf maanden te kiezen als maar jaarlijks het op de hiervoor genoemde wijze berekende deel wordt uitgekeerd.

Ter toelichting van het uitkeringsschema dient onderstaand voorbeeld. Daarbij is uitgegaan van een fiscale balanswaarde van de oudedagsverplichting aan het begin van het eerste jaar van € 400.000 en van een marktrente van 0,9%. Tevens is de berekening gedaan met de veronderstelling dat altijd aan het begin van een jaar de uitkering voor het gehele jaar in een bedrag gebeurt.

jaar	beginstand	uitkering	oprenting	eindstand
1	400.000	20.000	3.420	383.420
2	383.420	20.180	3.269	366.509
3	366.509	20.362	3.115	349.263
4	349.263	20.545	2.958	331.676
5	331.676	20.730	2.799	313.745
6	313.745	20.916	2.635	295.464
7	295.464	21.105	2.469	276.829
8	276.829	21.295	2.300	257.834
9	257.834	21.486	2.127	238.475
10	238.475	21.680	1.951	218.747
11	218.747	21.875	1.772	198.644
12	198.644	22.072	1.589	178.162
13	178.162	22.270	1.403	157.294
14	157.294	22.471	1.213	136.037
15	136.037	22.673	1.020	114.385
16	114.385	22.877	824	92.331
17	92.331	23.083	623	69.872
18	69.872	23.291	419	47.000
19	47.000	23.500	212	23.712
20	23.712	23.712	-	-

In het tweede lid, tweede volzin, onderdeel a, van genoemd artikel 38p worden nadere voorwaarden gesteld voor de uitkering van de termijnen bij in leven zijn van de werknemer of de gewezen werknemer. Onder 1° wordt geregeld dat de eerste termijn in dat geval niet eerder tot uitkering komt dan het moment dat de werknemer of gewezen werknemer de leeftijd bereikt die vijf jaar lager is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, maar uiterlijk plaatsvindt twee maanden na de datum waarop hij de laatstgenoemde leeftijd bereikt. Daarmee kan hij tot twee maanden na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, nog de beslissing nemen of hij de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting wil aanwenden ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet IB 2001 of een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet. Wanneer ook in deze twee maanden geen aanwending voor de verkrijging van een van de genoemde producten heeft plaatsgevonden, komt de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting verplicht tot uitkering conform het hiervoor toegelichte uitkeringsschema. Onder 2° wordt bepaald dat ingeval de uitkeringen vóór het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, ingaan, de uitkeringstermijn van twintig jaar wordt verlengd met het aantal jaren dat de uitkeringen eerder dan bij het bereiken van de genoemde leeftijd ingaan. De berekening van de termijnen vindt op dezelfde manier plaats als hiervoor is toegelicht, met dien verstande dat bij die berekening wordt uitgegaan van de verlengde periode. Het kan voorkomen, bijvoorbeeld bij een pensioen in eigen beheer waaruit reeds uitkeringen plaatsvinden, dat op het moment van omzetting van het pensioen in eigen beheer in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting de (gewezen) werknemer reeds ouder is dan (twee maanden na) de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet. Voor die situatie wordt onder 3° geregeld dat de eerste termijn direct na het moment van de omzetting in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting aan hem moet worden uitgekeerd en dat de periode van twintig jaar wordt verminderd met het aantal jaren tussen het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn en de laatstgenoemde leeftijd. In dat geval begint de uitkeringsfase derhalve meteen na de omzetting.

In het tweede lid, tweede volzin, onderdeel b, van genoemd artikel 38p worden nadere voorwaarden gesteld voor de uitkering van de termijnen ingeval de werknemer of gewezen werknemer is overleden en er nog geen termijnen zijn ingegaan. Onder 1° wordt bepaald dat de termijnen in dat geval binnen twaalf maanden na het overlijden dienen in te gaan. De termijn van twaalf maanden is bedoeld om aan de erfgenamen een redelijke termijn voor de afwikkeling van de vermogenspositie van de werknemer of gewezen werknemer (de erflater) te gunnen. Onderdeel van de afwikkeling van de vermogenspositie van de erflater is met betrekking tot de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting ook de overweging of de uitkeringen zullen worden gedaan door het lichaam waar de aanspraak ingevolge de oudedagsverplichting is ondergebracht of dat de middelen aangewend zullen worden voor de aankoop van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet IB 2001 of een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet. Het staat de erfgenamen uiteraard vrij om in een kortere periode dan twaalf maanden een

beslissing te nemen. Indien ervoor gekozen wordt de uitkeringen in te laten gaan, wordt onder 2° geregeld dat de uitkering van de termijnen in dat geval aan de erfgenamen plaats zal vinden, mits deze erfgenamen natuurlijke personen zijn. Hiermee wordt aangesloten bij de in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 opgenomen “vertaling” van de voorwaarden voor een nabestaandenlijfrente, die ook niet aan een rechtspersoon kan toekomen. Voor een partnerpensioen geldt hetzelfde.

Het derde lid van genoemd artikel 38p bepaalt dat ingeval de uitkeringsgerechtigde overlijdt terwijl de uitkeringen al zijn ingegaan, de nog niet uitgekeerde termijnen toekomen aan de erfgenamen van de uitkeringsgerechtigde. Het gaat dan om de nog resterende termijnen; er start geen nieuwe uitkeringsfase (van opnieuw twintig jaar of langer). Ook in deze situatie dienen de erfgenamen natuurlijke personen te zijn, zoals hiervoor al toegelicht. Deze bepaling geldt niet alleen in situaties waar de oorspronkelijke werknemer of gewezen werknemer overlijdt, maar ook ingeval de uitkeringen inmiddels worden gedaan aan diens erfgenaam en die erfgenaam vervolgens overlijdt.

Het vierde lid van genoemd artikel 38p verklaart de artikelen 19a en 19b van de Wet LB 1964, zoals die luiden op 31 december 2016, de artikelen 3.83 en 7.2 van de Wet IB 2001, zoals die luiden op 31 december 2016, de artikelen 2.8, tweede lid, 2.9 en 3.136 van de Wet IB 2001, artikel 30i van de AWR, de artikelen 25, vijfde lid, en 26, derde lid, van de IW 1990 en artikel 32, derde lid, van de Successiewet 1956 van overeenkomstige toepassing op de (aanspraken uit een) oudedagsverplichting. Hiermee wordt bereikt dat de sanctiebepalingen zoals die ook voor het pensioen in eigen beheer gelden en het verschuldigd worden van revisierente bij een “verboden” handeling als bedoeld in artikel 19b van de Wet LB 1964 met betrekking tot de aanspraak ingevolge een pensioen in eigen beheer alsmede de bepalingen over de conserverende aanslag in geval van emigratie van toepassing zijn op de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. Wanneer een dergelijke aanspraak wordt afgekocht, vervreemd dan wel prijsgegeven, wordt op basis van genoemd vierde lid – behoudens de toepassing van het vijfde lid van genoemd artikel 38p – de waarde op het betreffende moment inclusief de marktrente, bedoeld in artikel 38p, eerste lid, waarmee de aanspraak tot en met dat moment is verhoogd, in de loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen betrokken. Daarnaast is over deze waarde maximaal 20% revisierente verschuldigd. Wanneer de werknemer of gewezen werknemer emigreert, wordt de waarde van de aanspraak inclusief de marktrente, bedoeld in artikel 38p, eerste lid, op het moment van emigratie tot het loon gerekend. Over de Nederlandse belastingclaim over dat bedrag wordt een conserverende belastingaanslag opgelegd. Voor deze conserverende belastingaanslag wordt uitstel van betaling, eventueel gevolgd door kwijtschelding verleend, conform de artikelen 25, vijfde lid, en 26, derde lid, van de IW 1990. Verder heeft het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 7.2 van de Wet IB 2001 tot gevolg dat de uitkeringen die worden ontvangen uit de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting bij een niet-inwoner worden aangemerkt als Nederlands inkomen uit werk en woning (waardoor hiervoor een buitenlandse belastingplicht bestaat). Tot slot wordt door het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 32, derde lid, van de Successiewet 1956 geregeld dat de vrijstelling van

erfbelasting die geldt bij de verkrijging van aanspraken ingevolge een pensioenregeling ook van toepassing is bij de verkrijging van aanspraken ingevolge een oudedagsverplichting.

Het vijfde lid van genoemd artikel 38p verklaart artikel 38o van de Wet LB 1964 van overeenkomstige toepassing bij een gehele afkoop van een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. Onder de voorwaarden zoals die ingevolge laatstgenoemd artikel voor de afkoop van het pensioen in eigen beheer gelden, kan daarom ook de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting worden afgekocht. Dit kan derhalve met korting en zonder dat revisierente verschuldigd is. Op basis van artikel VI van onderhavig wetsvoorstel vervallen genoemd artikel 38o en genoemd artikel 38p, vijfde lid, vanaf 2020. Als de aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting wordt afgekocht na 2019, is artikel 19b van de Wet LB 1964, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, derhalve van toepassing, zodat de volledige waarde van de aanspraak wordt belast en revisierente verschuldigd is.

Toelichting op artikel 38q

Het voorgestelde artikel 38q van de Wet LB 1964 is van toepassing in gevallen waar in 2016 een opbouw van pensioen in eigen beheer, al dan niet volledig voor rekening van de werknemer, heeft plaatsgevonden die meer dan 125% hoger is dan de opbouw in 2015. In die situatie mag ervan worden uitgegaan dat de hogere opbouw in 2016 heeft plaatsgevonden met het oog op de fiscale faciliteiten in het kader van het uitfaseren van het pensioen in eigen beheer met ingang van 1 januari 2017. Om te voorkomen dat ook voor deze incidenteel hogere pensioenopbouw in 2016 kan worden geprofiteerd van de fiscaal geruisloze afstempeling, wordt in de eerste volzin van het voorgestelde artikel 38q van de Wet LB 1964 bepaald dat artikel 38n, tweede lid, van de Wet LB 1964 voor dat deel niet van toepassing is. Dit deel van de in 2016 opgebouwde aanspraak kan derhalve niet fiscaal geruisloos worden prijsgegeven tot de fiscale balanswaarde van de tegenover die aanspraak staande verplichting en vervolgens fiscaal gefaciliteerd worden afgekocht of omgezet in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. In genoemde volzin wordt verder geregeld dat ook artikel 19b van de Wet LB 1964 op dit bovenmatige deel niet van toepassing is. Dit betekent dat als dit bovenmatige deel bijvoorbeeld wordt afgekocht of prijsgegeven niet de in artikel 19b, eerste lid, van de Wet LB 1964 opgenomen gevolgen intreden. Die gevolgen zouden anders namelijk voor de gehele aanspraak gelden. In de tweede volzin van genoemd artikel 38q wordt in samenhang daarmee geregeld dat op het moment dat zich met betrekking tot dat bovenmatige deel een omstandigheid voordoet als bedoeld in artikel 19b, eerste lid, onderdelen a, b, c of d, van de Wet LB 1964, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016, de waarde in het economische verkeer van dit bovenmatige deel als loon uit vroegere dienstbetrekking in aanmerking wordt genomen. Daarnaast is in dat geval revisierente verschuldigd. Voor de relatief hoge grens van meer dan 125% is omwille van de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst gekozen. Daarmee is er onder meer ruimte om naast de reguliere opbouw over het betreffende jaar een dienstjaar in te kopen voor zover in het verleden een onvolledig pensioen is opgebouwd.

2.7. Wetteksten en toelichting; Wet LB 1964 per 1-1-2020

2.7.1. In artikel 38n (Art. VI, onderdeel A)

vervallen het tweede tot en met vijfde lid alsmede de aanduiding “1.” voor het eerste lid.

Memorie van Toelichting:

Met de voorgestelde wijziging van de artikelen 38n, 38o, 38p en 38q van de Wet LB 1964 met ingang van 1 januari 2020 wordt bewerkstelligd dat vanaf die datum geen fiscale faciliteit voor het beëindigen van het pensioen in eigen beheer meer geldt. Voor pensioen in eigen beheer dat uiterlijk op 31 december 2019 is omgezet in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting blijft het voorgestelde artikel 38p, eerste tot en met vierde lid, van de Wet LB 1964 van toepassing. Voor pensioen in eigen beheer dat niet uiterlijk op die datum is omgezet in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting, blijven ingevolge het voorgestelde artikel 38n van de Wet LB 1964 de artikelen 18h, 19a, 19b, 19c, 19d en 38j van die wet, zoals die artikelen luiden op 31 december 2016, van toepassing.

2.7.2. Artikel 38o (Art. VI, onderdeel B)

vervalt.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 38n Wet LB 1964 in paragraaf 2.6.1.

2.7.3. Artikel 38p (Art. VI, onderdeel C)

wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt “artikel 38n, tweede lid, onderdeel b” vervangen door: artikel 38n, tweede lid, onderdeel b, zoals dat artikel luidde op 31 december 2019.
2. In het tweede lid, onderdeel a, onder 3°, wordt “artikel 38n, tweede lid” vervangen door: artikel 38n, tweede lid, zoals dat artikel luidde op 31 december 2016.
3. Het vijfde lid vervalt.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 38n Wet LB 1964 in paragraaf 2.6.1.

2.7.4. Artikel 38q (Art. VI, onderdeel D)

vervalt.

Memorie van Toelichting:

Zie ook de tekst van de Memorie van Toelichting op artikel 38n Wet LB 1964 in paragraaf 2.6.1.

2.8. Wetteksten en toelichting; Successiewet 1956 per 1-1-2017

2.8.1. In artikel 32, lid 4 (Art. IX)

wordt “lijfrentespaarrekeningen” vervangen door: lijfrenterekeningen.

Memorie van Toelichting:

De aanpassing van de in artikel 32 van de Successiewet 1956 opgenomen verwijzingen naar een lijfrenterekening als bedoeld in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 (artikel I, onderdeel H) is van technische aard en houdt verband met de voorgestelde opname van beleggingsondernemingen in de zin van de Wft als toegelaten aanbieders voor lijfrenteproducten en de daarmee gepaard gaande wijziging van het begrip “lijfrentespaarrekening” in het begrip “lijfrenterekening”.

2.9. Wetteksten en toelichting; Invorderingswet per 1-1-2017

2.9.1. In artikel 19, lid 1, onderdeel c (Art. X. onderdeel A)

wordt “een lijfrentespaarrekening” vervangen door: een lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

De aanpassing van de in artikel 19 van de IW 1990 opgenomen verwijzing naar een lijfrenterekening als bedoeld in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 (artikel I, onderdeel H) is een technische wijziging in verband met de voorgestelde opname van beleggingsondernemingen in de zin van de Wft als toegelaten aanbieders voor lijfrenteproducten en de daarmee gepaard gaande wijziging van het begrip “lijfrentespaarrekening” in het begrip “lijfrenterekening”.

2.9.2. In artikel 44a, lid 6 (Art. X. onderdeel C)

wordt “een lijfrentespaarrekening” vervangen door “een lijfrenterekening”. Voorts wordt “de bank waarbij de lijfrentespaarrekening wordt aangehouden” vervangen door: de bank of beleggingsonderneming waarbij de lijfrenterekening wordt aangehouden.
--

Memorie van Toelichting:

Artikel 44a van de IW 1990 regelt de aansprakelijkheid van verzekeraars die lijfrenteproducten aanbieden voor de belasting, belastingrente en revisierente die is verschuldigd ter zake van negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen die bij de verzekeringnemer in aanmerking zijn genomen. Deze aansprakelijkheid geldt in situaties waarin een lijfrenteproduct niet langer aan de voorwaarden voor de

fiscale faciliteiten voldoet. Het huidige zesde lid van genoemd artikel regelt dezelfde aansprakelijkheid voor banken en beheerders die conform artikel 3.126a van de Wet IB 2001 (artikel I, onderdeel H) een lijfrenterekening, onderscheidenlijk een lijfrentebeleggingsrecht, aanbieden. Nu in het onderhavige voorstel ook beleggingsondernemingen worden toegelaten als aanbieders voor lijfrenterekeningen, dient eenzelfde aansprakelijkheid voor beleggingsondernemingen te gelden. Hierin voorziet de voorgestelde wijziging van artikel 44a, zesde lid, van de IW 1990.

2.10. Wetteksten en toelichting; Invoeringswet Wet IB 2001 per 1-1-2017

2.10.1. In hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel O, lid 9 (Artikel XII)

wordt “lijfrentespaarrekening” telkens vervangen door: lijfrenterekening.

Memorie van Toelichting:

De aanpassing van de in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel O, van de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 opgenomen verwijzingen naar een lijfrenterekening als bedoeld in artikel 3.126a van de Wet IB 2001 (artikel I, onderdeel H) is van technische aard en houdt verband met de voorgestelde opname van beleggingsondernemingen in de zin van de Wft als toegelaten aanbieders voor lijfrenteproducten en de daarmee gepaard gaande wijziging van het begrip “lijfrentespaarrekening” in het begrip “lijfrenterekening”.

2.11. Inwerkingtreding (Art. XIX)

Onder toepassing van artikel 12 van de Wet raadgevend referendum treedt deze wet in werking met ingang van 1 januari 2017.

3. Fiscale vereenvoudigingswet 2017 (TK 34.554)

3.1. Vooraf

Een van de belangrijkste doelstellingen van het kabinet met betrekking tot het belastingstelsel is vereenvoudiging. Daarom treft het kabinet ieder jaar maatregelen om het belastingstelsel eenvoudiger en begrijpelijker te maken. Omdat het kabinet het belang van vereenvoudiging extra wil onderstrepen is dit jaar gekozen voor een afzonderlijk vereenvoudigingswetsvoorstel. Met het wetsvoorstel Fiscale vereenvoudigingswet 2017 wordt ingezet op een vermindering van de administratieve lasten van burgers en bedrijven, een vermindering van de uitvoeringskosten van de Belastingdienst en een vermindering van de regeldruk. Dit wetsvoorstel bevat onder meer een codificatie van het beleid inzake rentemiddeling dat is opgenomen in het besluit BLKB2015/1486M van 27 november 2015. Deze maatregel is beoogd in werking te treden met ingang van 1 januari 2017.

3.2. Codificatie besluit rentemiddeling

In het kader van het wegnemen van fiscale belemmeringen voor het aanbieden van rentemiddeling is een goedkeuring vooruitlopend op wetgeving opgenomen in een beleidsbesluit van 27 november 2015 [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 27 november 2015, nr. BLKB 2015/1486M (Stcrt. 2015, 43946)*]. Met dit wetsvoorstel wordt dit beleidsbesluit gecodificeerd. Met de maatregel is een vereenvoudiging bereikt die tegemoetkomt aan uitvoeringsproblemen bij banken. Door de maatregel kunnen banken zonder fiscale belemmeringen rentemiddeling actief aanbieden daar waar dit in individuele situaties in het belang van de klant is.

3.3. Wetteksten en toelichting; Wet IB 2001 per 1-1-2017

3.3.1. Aan artikel 3.119 (Art. I)

wordt een lid toegevoegd, luidende:

9. Voor de toepassing van deze afdeling en de daarop berustende bepalingen wordt onder rente mede verstaan boeterente. Onder boeterente wordt verstaan de reële vergoeding die de geldverstrekker in rekening brengt vanwege het renteverlies dat hij lijdt over de nog resterende rentevastperiode bij het al dan niet gedeeltelijk aflossen, wijzigen of oversluiten van een lening die behoort tot de eigenwoningschuld.

Memorie van Toelichting:

In het voorgestelde artikel 3.119a, negende lid [*Bij deze wijziging van artikel 3.119a van de Wet IB 2001 is rekening gehouden met de in het wetsvoorstel Overige Fiscale Maatregelen 2017 opgenomen toevoeging van een achtste lid aan dit artikel*], van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) wordt voor de toepassing van de eigenwoningregeling bepaald dat zogenoemde

boeterente als rente wordt aangemerkt. Voorheen werd boeterente aangemerkt als kosten van geldleningen. Op basis van een vooruitlopend op wetgeving in een beleidsbesluit van 27 november 2015 opgenomen goedkeuring [*Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 27 november 2015, nr. BLKB 2015/1486M (Stcrt. 2015, 43946)*], die met de onderhavige wijziging wordt gecodificeerd, wordt boeterente in de praktijk al als rente behandeld. Onder boeterente wordt in dit kader verstaan de reële vergoeding die de geldverstrekker in rekening brengt vanwege het renteverlies dat hij lijdt over de nog resterende rentevastperiode bij het al dan niet gedeeltelijk aflossen, wijzigen of oversluiten van een lening die behoort tot de eigenwoningschuld. Het belang van de wijziging in de kwalificatie van boeterente ligt niet in de aftrek van de boeterente als zodanig. Immers, boeterente is zowel bij kwalificatie van boeterente als kosten van geldleningen als bij kwalificatie van boeterente als rente van schulden aftrekbaar. De wijziging heeft wel een inhoudelijk belang voor situaties van rentemiddeling. Het aanbieden van rentemiddeling door banken werd bemoeilijkt door de fiscale kwalificatie van de boeterente. Banken waren niet voldoende in staat om de reguliere rente, de opslag voor boeterente en de opslagen voor overige risico's afzonderlijk te renseigneren. Bij leningen waarvoor de fiscale aflossingseis geldt, leidde rentemiddeling ertoe dat de lening niet voldeed aan deze eis. Ingeval gebruik wordt gemaakt van rentemiddeling kan de geldverstrekker bij het berekenen van de boeterente rekening houden met het nadeel dat hij heeft vanwege het als gevolg van het uitsmeren op een later moment ontvangen van de boeterente.

3.4. Inwerkingtreding (Art. XX)

1. Onder toepassing van artikel 12 van de Wet raadgevend referendum treedt deze wet in werking met ingang van 1 januari 2017.

(...)

4. Fiscale vereenvoudigingsbrief (2016-0000135444 & TK 34.552-5)

Op 20 september 2016 heeft de staatssecretaris van Financiën aan de Tweede Kamer een 'Fiscale vereenvoudigingsbrief' gestuurd, met als bijlage een lijst met complex uitvoerbare regelingen. Het kenmerk van de brief is 2016-0000135444 (zie ook Kamerstukken II, 2016-2017, 34.554, nr. 5). Hierna is de inhoud van de brief een op een opgenomen voor zover die ziet over de voor deze bundel relevante onderwerpen.

'Geachte voorzitter,

Vandaag biedt het kabinet het pakket Belastingplan 2017 aan. Ook dit jaar maakt vereenvoudiging, als één van de permanente doelstellingen van dit kabinet, onderdeel uit van het Belastingplanpakket. Vereenvoudiging is vanuit het oogpunt van uitvoering noodzakelijk. Het is eerder gezegd, maar als we geen rem zetten op verdergaande complexiteit en geen stappen zetten naar een eenvoudiger belastingstelsel, neemt de kans op incidenten rondom belastingen en toeslagen in de toekomst toe. Naast vereenvoudiging hebben we echter ook andere verplichtingen, zoals bijvoorbeeld het in lijn brengen van de wetgeving met internationale afspraken, hetgeen noodzakelijk en onvermijdelijk is maar ook op gespannen voet kan staan met het vereenvoudigingsstreven. Daar ontkomen we niet aan. Des te belangrijker wordt het daarom wel om op andere terreinen vereenvoudigingen te treffen. Omdat het vereenvoudigen van het belastingstelsel onverminderd hoog op de agenda staat en de noodzaak hiertoe ook breed onderkend wordt in de samenleving en het parlement, is dit jaar een stap verder gegaan in het streven naar vereenvoudiging. Begin dit jaar heeft een externe consultatie plaatsgevonden [Hieraan heb ik al kort aandacht geschonken in de brief 'Proces belastingplan 2017' (Brief van 12 mei 2016, Kamerstukken II 2015/16, 34 302, nr. 118)]. Daarnaast heeft uw Kamer mij gevraagd naar mijn top 20 van complex uitvoerbare regelingen [Toegezegd tijdens het Algemeen Overleg Oplossingsrichtingen pensioen in eigen beheer van 23 maart jl], een lijst van regelingen die zo complex zijn dat niet alleen de Belastingdienst daar last van heeft, maar vooral ook de belastingbetaler zelf.

Met de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen in het pakket Belastingplan 2017 worden weer concrete stappen gezet op de weg naar vereenvoudiging voor burgers, bedrijven én Belastingdienst. Een deel van de voorstellen tot vereenvoudiging uit dit pakket vloeit voort uit de externe consultatie en een deel van de voorgestelde maatregelen betreft een oplossing voor de complex uitvoerbare regelingen. De uitkomsten van de externe consultatie en de lijst met complex uitvoerbare regelingen – die voor een deel op dezelfde regelingen zien – kunnen daarnaast gebruikt worden als bron van inspiratie voor verdere vereenvoudigingen. De kleinere onderwerpen worden de komende tijd nader onderzocht en kunnen leiden tot inbreng voor toekomstige wetsvoorstellen. Daarbij wordt met name gekeken of deze voorstellen leiden tot minder belastingplichtigen, minder uitzonderingen (zoals vrijstellingen, teruggaven en aftrekposten), minder contactmomenten van de Belastingdienst met burgers en bedrijven, verkorting van de ketens van bij belastingheffing betrokken organisaties en

processen en een betere begrijpelijkheid van de regelgeving. Deze handvatten zijn uitgangspunten om het belastingstelsel te vereenvoudigen voor burgers, bedrijven en de Belastingdienst. Een ander deel van de mogelijke vereenvoudigingen is ingrijpender. Deze vereenvoudigingen vragen om politieke keuzes, waarbij niet altijd op voorhand toegezegd kan worden dat dit voor iedereen positief uitpakt in termen van koopkracht. Daarom is het van belang die vereenvoudigingen te bezien in een groter geheel, zodat gewerkt kan worden aan een eenvoudiger én evenwichtig stelsel van belastingen. De hulp en inzet van uw Kamer daarbij blijft essentieel.

(...)

Lijst met 20 complex uitvoerbare regelingen

Tijdens het Algemeen Overleg Oplossingsrichtingen pensioen in eigen beheer heeft uw Kamer gevraagd naar de in mijn ogen meest complexe regelingen in de uitvoering: de top 20. Zoals in het debat aangegeven, bestaan er geen absolute criteria voor de mate waarin zaken problematisch zijn; oorzaken van complexiteit zijn immers divers en onvergelijkbaar. Bovendien is de complexiteit waar de Belastingdienst mee te maken heeft breder dan die als gevolg van specifieke regelingen. Bij de samenstelling van de lijst heb ik vooral gekeken naar uitvoerbaarheid. Daarbij benadruk ik nog graag dat uitvoerbaarheid niet het enige criterium is bij de vormgeving van ons fiscaal stelsel. Indien iets complex is in de uitvoering betekent dit niet dat een alternatieve, beter uitvoerbare regeling maatschappelijk of beleidsmatig meer gewenst is, juridisch of budgettair haalbaar is. Sommige complexe regelingen komen niet op de lijst voor, omdat vereenvoudiging bijvoorbeeld op gespannen voet kan staan met afspraken in internationaal verband. Dit speelt onder andere in de vennootschapsbelasting een belangrijke rol die voor de uitvoering enkele complexe regelingen kent, zoals de innovatiebox.

Dit maakt dat de lijst een sterke mate van subjectiviteit vertoont en er geen rangorde is aan te brengen in de mate van complexiteit. De lijst is om die reden op alfabetische volgorde opgesteld. In de bijlage treft u deze lijst aan, met daarbij een korte toelichting per maatregel.

Voor het opstellen van de lijst heb ik uit de vijf in de Investeringsagenda [Kamerstukken II 2014/15, 31 066, nr. 236] genoemde verandergebieden de twee belangrijkste pijlers van complexiteit voor de uitvoering van belastingwetgeving gedestilleerd: benodigde gegevens en mogelijkheden tot automatisering. Hierna licht ik deze twee pijlers nader toe. In de lijst is verder rekening gehouden met de complexiteit die een regeling voor de keten als geheel en in de interactie met burgers en bedrijven met zich brengt. Gedragsbeïnvloeding en herverdeling zijn weliswaar op zichzelf beschouwd legitieme doelen, maar werken vaak ook complexiteitverhogend voor ons belastingstelsel en daarmee voor burgers, bedrijven en de Belastingdienst. Eenvoudige uitvoering voor alle betrokkenen begint dan ook bij eenvoudige en begrijpelijke wet- en regelgeving. Dat is een cruciaal aspect dat vooraf gaat aan aspecten zoals controleerbare gegevens en automatisering.

(...)

Tot slot

Er ligt dit jaar een pakket aan wetgeving met wederom diverse vereenvoudigingen. Ook de komende jaren moeten verdere stappen gezet worden, want het kan en moet nog een stuk eenvoudiger. Daarbij dienen de uitkomsten van de consultatie en de lijst met complex uitvoerbare regelingen ter inspiratie. Hierbij is een rol weggelegd voor zowel het kabinet als het parlement. Wij hebben samen een verplichting aan de Nederlandse burger om de uitvoerbaarheid van onze belastingheffing zeker te stellen en daarbij een evenwichtig stelsel te waarborgen. Voor de meer ingrijpende vereenvoudigingen vraagt dit om keuzes die gezien moeten worden in een groter geheel. Het is onze plicht om te blijven zoeken naar manieren om deze regelingen te vereenvoudigen. Zo begreep ik de opmerking van de heer Omtzigt om deze suggesties te gebruiken voor inbreng bij het opstellen van de verschillende verkiezingsprogramma's. Een uitgelezen moment voor het agenderen van dergelijke grote stappen, waar alleen met een breed politiek draagvlak echt werk van gemaakt kan worden. Het streven naar vereenvoudiging blijft een continu proces dat doorlopend om aandacht vraagt.

Hoogachtend,

De staatssecretaris van Financiën

Eric Wiebes'

Bijlage bij fiscale vereenvoudigingsbrief; Lijst complex uitvoerbare regelingen

Zoals aangegeven bestaan er geen absolute criteria voor de mate waarin zaken problematisch zijn; oorzaken van complexiteit zijn immers divers en onvergelijkbaar. Bovendien is uitvoerbaarheid niet het enige criterium bij de vormgeving van ons fiscaal stelsel. Ik heb dan ook niet voor alle hierna genoemde regelingen een oplossing voor handen. Soms kent een mogelijk alternatief belangrijke andere maatschappelijke nadelen, soms vergt aanpassing een omvangrijke ingreep met vergaande gevolgen en soms is gebleken dat er voor bepaalde vereenvoudigingen onvoldoende draagvlak bestaat. Deze lijst is gezien de sterke mate van subjectiviteit in alfabetische volgorde opgesteld. Hierna zijn alleen de voor deze bundel relevante items opgenomen.

Eigenwoningregeling

Bij de noodzakelijke hervorming van de koopwoningmarkt is gekozen voor beperking van de financiële gevolgen voor burgers en de weg van de geleidelijkheid. Uitvoerbaarheid is immers niet het enige belang dat afgewogen moest en moet worden. De eigenwoningregeling is door de gekozen vormgeving voor burgers, maar ook banken en andere hypotheekverstrekkers, een ingewikkelde regeling. Een correcte uitvoering door de banken en de Belastingdienst vergt een relatief grote inspanning en de kans op fouten blijft bovengemiddeld. Zeker in het geval van wijzigingen in de leefsituatie of hypotheek, zoals bij het aangaan van een nieuwe lening, verhuizen, samenwonen, of echtscheidingsgevallen zijn veel gegevens over meerdere jaren nodig en de regeling kent een groot aantal (mogelijke) variabelen om voor alle mogelijke situaties de regeling sluitend te maken. Niet alle contra-informatie die de Belastingdienst nodig heeft, wordt automatisch geleverd, waardoor de controle niet in zijn geheel geautomatiseerd kan plaatsvinden.

Fiscale facilitering van oudedagsvoorzieningen

De verschillende oudedagsvoorzieningen die mogelijk zijn, het aantal wijzigingen dat in de loop der jaren in de wetgeving is aangebracht en het overgangsrecht dat dit met zich heeft gebracht, zorgen voor een complex geheel. In het Belastingplanpakket heb ik al enige vereenvoudigingen met betrekking tot oudedagsvoorzieningen opgenomen, zoals het afschaffen van de 100% toets. De uitvoeringsproblematiek doet zich met name voor in de derde pijler bij de aftrek van lijfrentepremies. De beoordeling daarvan door de Belastingdienst vergt veel tijd, mede doordat bij burgers soms stukken moeten worden opgevraagd voor de controle. Bovendien is het niet in alle gevallen mogelijk de gegevens voor in te vullen in de aangifte.

Pensioen in eigen beheer

DGA's kunnen een pensioen in eigen beheer (PEB) vormen. Deze regeling is zowel voor de DGA als de Belastingdienst complex. Het PEB vereist een arbeidsintensief toezicht. De Kamer is recent verschillende malen over de complexiteit en problematiek rond het PEB geïnformeerd en ik heb per brief reeds een voorstel voor aanpassing gedaan [*Kamerstukken II 2015/16, 34302, nr. 122*]. Daarnaast is het PEB herhaaldelijk genoemd in de externe consultatie. Een wetsvoorstel tot uitfasering van het PEB maakt onderdeel uit van het Belastingplanpakket.

5. Tijdklemmenbesluit BLKB2014/2168M

Inkomstenbelasting. Kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning, beleggingsrecht eigen woning en vóór 2001 bestaande kapitaalverzekeringen in box 3; Wijziging van het besluit van 6 december 2014, nr. BLKB 2014/1763M.

Besluit van 17 december 2014

Nr. BLKB2014/2168M

Belastingdienst/Directie Vaktechniek Belastingen

De Staatssecretaris van Financiën heeft het volgende besloten.

Dit besluit wijzigt het besluit over de kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning, beleggingsrecht eigen woning en vóór 2001 bestaande kapitaalverzekeringen in box 3 van 6 december 2014, BLKB 2014/1763M. De wijziging betreft het opnemen van het besluit van 20 december 2012, BLKB 2012/1977M. Daarnaast wordt de reikwijdte van de goedkeuring in het besluit van 20 december 2012 uitgebreid met op 31 december 2000 bestaande kapitaalverzekeringen die 'op weg zijn' naar een vrijstelling.

Het besluit van 6 december 2014, nr. BLKB 2014/1763M wordt gewijzigd als volgt.

ARTIKEL I

A

In '1. Inleiding' wordt na de derde alinea een nieuwe alinea ingevoegd, luidende:

De goedkeuring uit het besluit van 20 december 2012, BLKB 2012/1977M (Vervallen tijdklemmen in specifieke situaties) is in dit besluit opgenomen. Daarnaast wordt de reikwijdte van deze goedkeuring uitgebreid met op 31 december 2000 bestaande kapitaalverzekeringen waarvan voor het rentebestanddeel een vrijstelling zou gelden wanneer gedurende een minimaal aantal jaren premies zijn voldaan.

B

In '1. Inleiding' wordt in de vijfde alinea (nieuw) na het zesde gedachtestreepje van de opsomming een gedachtestreepje ingevoegd, luidende:

- Vervallen tijdklemmen in specifieke situaties (4.7);

C

Na paragraaf 4.6 wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd, luidende:

4.7 Vervallen tijdklemmen in specifieke situaties

Voor het voordeel uit een KEW, SEW en BEW gelden twee vrijstellingen van inkomstenbelasting, een hoge en een lage vrijstelling. Eén van de voorwaarden voor de lage vrijstelling is dat een belastingplichtige ten minste 15 jaar jaarlijks premie heeft betaald voor de verzekering of een bedrag heeft ingelegd voor de spaarrekening of het beleggingsrecht. Na 20 jaar premiebetaling of inleg geldt de hoge vrijstelling. Als een KEW, SEW of BEW tot uitkering komt voordat een van deze termijnen is verstreken, is de belastingplichtige belasting verschuldigd over het rentebestanddeel in de uitkering. Voor de berekening van het rentebestanddeel wordt de uitkering verminderd met de in totaal betaalde premies of inleg. Er is dus geen inkomstenbelasting verschuldigd en er wordt geen vrijstelling benut als het bedrag van de betaalde premies of inleg hoger is dan de uitkering.

Eenzelfde systematiek is aan de orde bij op 31 december 2000 bestaande kapitaalverzekeringen waarvan voor het rentebestanddeel een vrijstelling zou gelden wanneer gedurende een minimaal aantal jaren premies zijn voldaan.

Een belastingplichtige die zijn eigen woning verkoopt en verhuist naar een huurwoning kan overigens onder bepaalde voorwaarden gebruikmaken van de vrijstellingen voor de KEW, SEW en BEW ook al voldoet hij niet aan de voorwaarde van 15 dan wel 20 jaar premiebetaling.

Los van het fiscale gevolg, is het voor belastingplichtigen niet altijd gunstig om een KEW, SEW of BEW of een andere kapitaalverzekering vervroegd te laten uitkeren. De kosten van een dergelijk product vallen veelal aan het begin van de looptijd, waardoor de premies of de ingelegde bedragen pas aan het einde van de looptijd ten volle gaan renderen. Belastingplichtigen die in een moeilijke financiële situatie zitten, hebben echter vaak geen andere mogelijkheid dan afkoop. Dit zal met name spelen in situaties:

- van beëindiging van fiscaal partnerschap, zoals ingeval van echtscheiding;
- waarin de verkoopprijs van de vorige woning onvoldoende is om de desbetreffende eigenwoningschuld volledig af te lossen; of
- waarin de belastingplichtige gebruik maakt van een vorm van schuldhelpverlening.

Goedkeuring

Vooruitlopend op wetgeving keur ik het volgende goed. Als in de hiervoor genoemde situaties de KEW, SEW, of BEW na 31 december 2012 vervroegd geheel of gedeeltelijk tot uitkering komt en niet tenminste 15 dan wel 20 jaar jaarlijks premies zijn voldaan of een bedrag is ingelegd, kan de hoge vrijstelling toch van toepassing zijn.

Deze goedkeuring geldt ook voor een op 31 december 2000 bestaande kapitaalverzekering waarvan voor het rentebestanddeel een vrijstelling zou gelden wanneer gedurende een minimaal aantal jaren premies zijn voldaan. Dit houdt in dat de vrijstelling in de hiervoor genoemde situaties van toepassing kan zijn als deze kapitaalverzekering na 31 december 2012 geheel of gedeeltelijk vervroegd tot uitkering komt. Het gaat hier om de vrijstelling die op grond van de Invoeringswet Wet IB 2001 juncto de Wet op de inkomstenbelasting 1964 op deze kapitaalverzekering van toepassing is.

Voorwaarden

Ik stel hierbij de voorwaarde dat de overige eisen die de Wet IB 2001 en de Invoeringswet Wet IB 2001 juncto de Wet op de inkomstenbelasting 1964 stellen aan de vrijstellingen van toepassing blijven. Dat wil zeggen dat de belastingplichtige tot het tijdstip van gehele of gedeeltelijke uitkering jaarlijks binnen de vereiste bandbreedte premie of inleg heeft betaald. Daarnaast moet met de gehele afkoopsom de eigenwoningschuld zoveel mogelijk worden afgelost. Dit geldt zowel voor de KEW, SEW en BEW als voor de op 31 december 2000 bestaande kapitaalverzekering waarvan voor het rentebestanddeel een vrijstelling zou gelden wanneer gedurende een minimaal aantal jaren premies zijn voldaan.

Procedure

De belastingplichtige die met een beroep op dit besluit zijn kapitaalverzekering, KEW, SEW of BEW tot uitkering wil laten komen, moet aan de verzekeraar, bank of beheerder aannemelijk maken dat hij zich in een van de in dit besluit bedoelde situaties bevindt. De verzekeraar, bank of beheerder renseigneert de afkoopsom aan de Belastingdienst als een (mogelijk) onbelaste uitkering van een kapitaalverzekering, KEW, SEW of BEW.

In andere dan de in dit besluit genoemde situaties kan men zich wenden tot de Belastingdienst/ Directie Vaktechniek Belastingen/Team Brieven en beleidsbesluiten. Ik zal dan beoordelen of in voornoemde andere situaties ook de hiervoor genoemde tegemoetkoming kan worden verleend.

ARTIKEL II

Het besluit van 20 december 2012, BLKB 2012/1977M is ingetrokken met ingang van de inwerkingtreding van dit besluit.

ARTIKEL III

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst, met dien verstande dat artikel I, onderdeel C, terugwerkt tot en met 1 januari 2013.

Dit besluit wordt in de Staatscourant gepubliceerd.

Den Haag, 17 december 2014,

De Staatssecretaris van Financiën,

namens deze

T.W.M. Poolen

Lid van het managementteam Belastingdienst

6. Tijdslijn inwerkingtreding maatregelen

De hierna opgenomen tijdslijn geeft – per jaar van (beoogde) inwerkingtreding - weer welke veranderingen het levensverzekeringsregime, het bankspaarregime, de eigenwoningregeling en PEB-regime te wachten staan de komende jaren.

(Hoofd)maatregelen	Jaar van (beoogde) inwerkingtreding regeling				Par.
	2017	2018	2019	2020	
OFM 2017					
✓ Codificatie beleidsbesluit vruchtgebruik BLKB2014/342M	X				1.2
✓ Codificatie beleidsbesluit tijdsklemmen BKLB2014/2168M Herziening box 3	X				1.3
✓ Termijn vaststelling aanslag na schenking eigen woning	X				1.4
Wet uitfasering PEB en overige fiscale pensioenmaatregelen					
✓ Beleggingsondernemingen ook toegelaten aanbieder voor lijfrenten	X				2.2
✓ PEB – afschaffing en gefaciliteerde beëindiging				X	2.3 / 2.4
Fiscale vereenvoudigingswet 2017					
✓ Codificatie van het beleid inzake rentemiddeling	X				3.2

